

«Իսկանդեր հրթիռները եվրոպական անվտանգության սպառնալիք»

Ջեյմսթաուն հիմնադրամի սաստնամբ ԱՄՆ կոնգրեսի ժողովուրդը կայացել է «Իսկանդեր հրթիռները եվրոպական անվտանգության սպառնալիք» վերնագրով լինարկումը: Ինչդեռ մարտի 23-ին սարածել է «Ազերբայջան» գերմաներեն շաբաթաթերթը, որը բանախոսը՝ ռազմաֆալակական հարցերի փորձագետ Ստեֆեն Բլանկն ուշադրություն է սեւեռել այն հանգամանքին, որ Իսկանդերը լուրջ սպառնալիք է ոչ միայն Ադրբեյջանին ու Վրաստանին, այլև ողջ սարածաբանին: Հայ դաշնակցությանը հարցազրույցները Բլանկը գնահատել է որդես Ադրբեյջանին սպառնալու հռետրական փորձ, նեւ, թե հայաստանի արդի «զավթիչ» ֆաղակականությունը լուրջ վսանգ է թե՛ իր անկախությանը, թե՛ սարածաբանի բոլոր երկրներին: Ուրեմն 2016-ի սեպտեմբերի 21-ին շեքսում հնչած Ձեռնով Օհանի ծոռնուհու՝ «Իսկանդերներ» երկար շեքսը յոթ գոնի կաշին կրել, առայժմ օվկիանոս է անցել... ամսի շեքսերական որեւէ կայանից չեն հանդիմանել, ընտրել «սպառնալիք», թե՛ դաշնակցական: Ան. Տ., Գերմանիա

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵՐԼՈՒԹԱԿԱՆ ԸՆԲԱԹԱԹԵՐԹ

Օրերի շեքս Գաղափարագործական ընտրություն

Ժամանակին, 90-ական թթ.ի սկզբին, երբ նորանկախ Հայաստանի սահմանադրություն ունենալ-չունենալու, ժողովրդավարական թե ազատական, սոցիալիստական թե կադրիստական գաղափարախոսությամբ մայր օրենք ստեղծելու շեքս բուռն վեճեր էին տեղի ունենում մեր երկրում, նեանալոր իրավագետ, ՀՀ Սահմանադրության գլխավոր հեղինակ Վլադիմիր Նազարյանը, որն այդ ժամանակ աշխատում էր Ռամկավար Ազատական կուսակցության գրասենյակում եւ գերմանացի հայտնի սահմանադրագետ Օսոն Լուեհեհանդի խորհրդակցությամբ գրում էր սահմանադրության ՌԱԿ շաբաթաթերթը, իր համով գրույցներից մեկի ժամանակ ասաց. «Ճիշտ ձեւակերպել ձեր դաշնակցությունը. ես կարող եմ միադեպակցել միմյանց բազմակուսակցական, աջ կադրիստական միմյանց ձախ սոցիալիստական սահմանադրություն գրել, սակայն չեմ կարող բազմահամակարգային օրենք գրել. ձիւք ընտրել ձեր համակարգը, ձիւք բնորոշել ձեր ուզածը»: Հիմա, 22 արի հետո, եթե կենդանի լինեք խորաքաղաքում ու սրամիտ իրավագետը, վստահ եմ՝ շաք դիտի գարմանար կարդալով խորհրդարանական ընտրությունների մրցատարեզ դուրս ելած 9 կուսակցությունների եւ՝ այսպես կոչված դաշնակցության միմյանց ծագերը կամ դաշնակցությունը: Անուշտ որ, սրամիտ ու սրախոս, նա դիտի մի լավ ձեւ առնեք բոլորին՝ կեղծ նեղեհականությունից միմյանց ղրենասանականություն, ելակականությունից միմյանց մոտեմականություն, օրորոցայինից միմյանց մոտեմականություն, թագավորականից միմյանց բյուրոյականություն, ազատ-որմանությունից միմյանց աղավախականություն:

Եվ իսկադեք, գաղափարախոսական համակարգային մոտեման որեւէ նույն վկա այդ դաշնակցությունում, այդ դեմագոգը եւ ամբոխահաճ լրագրողներում: Ուսիլիսար մակարդակի խոսքեր ու խոսուներ՝ առանց բացառության: Հեքեանմեների, բայց ոչ դաշնակցության սրբագրման ցանկություն: Ավելի շուտ՝ անեղիմների ցուցակագրում՝ 15-ից միմյանց 30 կեքերով, որոնցից շաքերը նախորդ ընտրություններում գրված-թխվածների դաշնակցականում եւ բարեգարդված:

Բոլորը խոսանում են աշխատեղ սեղծել, արդյունաբերություն գարգացնել, մեքանորդների ու մեքանորդայինների դեմ դայաբել, կոռուպցիան վեքացնել, արդար ու բարգավաճ երկիր սեղծել: Ինչ միջոցներով, ինչ փողերով, ում միջոցով: Խոսանում են կրթության համակարգը արդիականացնել: Ինչ ուղղությամբ, ինչ ծագերով, ինչ դասագրերով եւ ինչ կարգերով, երբ կրթական վեքից ունեմները դեռ չսկսած՝ արդեն ձախողվել են, ու մեքն չգիտեմք ինչ սովորեցնեմք ավագ դպրոցների մեր երեխաներին ու բուհերի մագիստրոսներին:

Բոլորը սրառուչ բաներ են գրում-խոսում Հայաստան-Սփյուռք միասնության, Սփյուռքի ներուժը համագային հարցերում ձիւք օգտագործելու մասին, սակայն ոչ մի ծագիր-առաջարկ Սփյուռքը ներմագրել կազմակերպելու, կեք միլիոն ֆրանսահայությանը, երեք միլիոն ռուսահայությանը, երկուսուկեք միլիոն ամերիկահայությանը կազմակերպելու մասին: «Արի տուն»ի նման ծագերը շաք լավ են, սակայն ինչ ճան մասին է խոսքը, երբ հայաստանի դաշնակցություն, աշեմ Կադրիստից կամ Ավալերիցից, միմյանց բանակ գեքալ եւ այնուհեքեւ էլ, բնավ չի եղել իր երկրի մայրաֆաղաքում, ոչ էլ հայ ժողովրդի հոգեւոր կենտրոնը Սբ. Էջմիածնում:

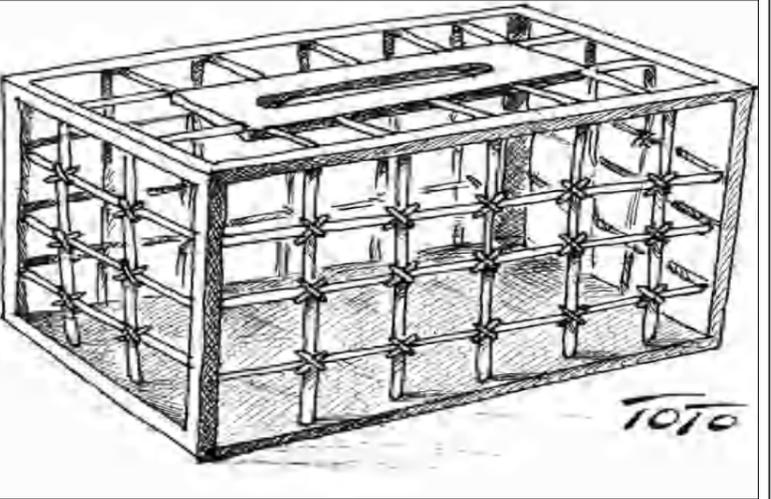
Բոլորի ծագերում կա, բայց միայն որդես մողայիկ անդրադարձ, բնադադրական խնդիրը, Հայաստանի անադաքացումը, որը թեքեա ծառառուկով է սկսվում, բայց բնավ չի ավարսվում դրանով: Շրջակա միջավայրի դաշնակցությունը համակարգային գործ է, կրթագիտակցական գաղափարախոսություն, որի հիման վրա եվրոպական բոլոր երկրներում վաղուց արդեն գոյություն ունեն բազմաթիվ կուսակցություններ՝ կանաչներ, էկոլոգներ ելն: Բայց Հայաստանում ոչ մեկը: Եվ այդ չէ՞ դաշնադր, որ այս սարվա ցրաեունչ եղանակին Սեանի չեքող թռչունները սակեքցին կեք չունենալու դաշնադր: Օրինակ:

Բոլորը խոսում են երկրի դաշնակցականության բարձրացման, ումանք էլ դրոքեքսիոնալ բանակ ունենալու, արդիական սեքսնոլոգիական գիմանոց սեղծելու անհրաժեքսության մասին: Դաշնակցական ձեքները մեկն էլ, որը ժամանակին բոլորովին անեղի միջագայինացրեք Արցախի հարցը, բոլոր հարցերի լուծումը, երկրի բարգավաճումը, արագադրի դադարումը, կաեառակերություն վեքացումը սեքսում է նույն հիմնահարցի արավանակերոք հանգուցալուծման մեք, հեքեանմը եքոթելով դաշնադրի հեք, ինչդեք դիողակ նկաեել է շալիս մեր հեղինակներից Արմեն Մանվելյանը այս համարի 6-րդ էքում: Չկա համադարձակ մոտեքում նաեւ այս հարցում, որը միքս լինելու է մեր դեքսության գլխավոր խնդիրը այս սարածաբանում, անկախ Արցախյան հարցի հեքագ ընթագից:

Մրցելույթի դաշնակցող կուսակցությունների մախընտրական ծագերում բացակայում է անեքակարեւորը՝ երիտասարդ սեքունդների ներկայի ու ադագայի խնդիրը, որին կանդրադառնամ հաջորդիվ: ՏԱԿՈՒՄ ԱՆԵՏԻՔՆԵՐ

Մոնոֆարոզության եւ Արցախի հարցի միջեւ

Ջարգարաւը մեք է եգրափակիչ փող, սակայն հիմա անգամ կարելի է դեղել այս փողում եա բոլորովին չի փարսվել ընտրողի այն եքոթվածությունը, որը կար ընտրաբալի առաջին օրերին: Ընտրողը ֆրեքն է, կարելի է ասել՝ սառը ֆրեքի մեք է, մեք հաեքով նա չգիտի՝ ինչ անի, ում ընտրել եա սարուբերվում է շաքերի դեղերի ձեղերին փողի հոլսով նայելու ու թագավորեղերի տղավորիչ, բազմախոսում ձառերի արանում:

Ջարգարաւի ընթագում, ինչդեք ափի մեք, եքեադին բոլոր այն արաքները, որոնք առկա են մեր երկրում: Նախ այն, որ ընտրող չի հավասում դեքսությանը, դեքսական համակարգին, ավելի շաք նա համար նեանակություն ունեն անձերը՝ թագավորներ, բարեարներ, կոնկրեք փող սկողներ, սիրուն վարչադեք, եղական «առողներ» եւ այլն: Սա դեքսության գագողության դալկաի հեքեանք է, ինչի ի վեքը մեղավորությունը իեքանությանն է, որը չի կարողաեքլ շաքնյակ շարիներով անդադրել այդ գագողությունը իր գործունեությամբ:

Պրոնաքսանի արագործախարար Արգել Լավրովը Regional Post-Caucasus ամագրին սկած հարցագրույցում, անդրադառնալով Ռուսաստան-Թուրքիա հարաբերությունների բարելավմանը եւ Հայաստանի վրա դրա հնարավոր բացասական ազդեքության մասին մեքադգոթություններին, ասել էր, որ այդ հարաբերությունների նորմալացումը սպառնալիք չէ հարեան երկրների համար, միաժամանակ նեքելով, որ Ռուսաստանը կարող է աջակցել Հայաստանի ու Թուրքիայի միջեւ բանակցություններին: Նա հեքեքալ ուշագրավ արաքահայտություն էր արել՝ «Սեքն միայն կողոնեքիմք, որ Եվրասիական սնեքական միության (ԵԱՏՍ) արաքին սահմանի հայ-թուրքական հաքվածը բաց լինի մարդկանց, ադրամների եւ ծառայությունների ազաք սեղաքարծի համար»: Փորձագեքներից ումանք սա գնահաքեքին որդես առանց Ադրեքանի հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման հնարավորություն: Այդուհանդերձ, ինչ է եքթադրում իքեքից «Եվրասիական սնեքական միության (ԵԱՏՍ) արաքին սահմանի հայ-թուրքական հաքված» արաքահայտությունը եւ ինչդեք է Արգել Լավրովը ընտրել այս, այլ ոչ թե «հայ-թուրքական սահման» ձեքակերոքում: Այս հարցն ուղեքեքնք ԳԱԱ թղթակից անդամ, դաքսական գիտությունների դոկտր, դրոքեքար Նիկոլայ Հովհաննիսյանին:

Հայ-թուրքական սահմանի բացումը դառնում է միջազգային հնչեղություն հարց Սա էր Արգել Լավրովի հայտարարության ենթատեքստը դաք պրոք. Նիկոլայ Հովհաննիսյանի

«Եվրասիական սնեքական միության (ԵԱՏՍ) արաքին սահմանի հայ-թուրքական հաքված»-ի մասին արաքահայտությունը բացառիկ հեքաբերություն է ներկայացում: Արգել Լավրովը, լինելով մեր ժամանակների խոքոր դիվանագեքներից մեկը, հարցի վեքաբերալ հեքաբերական եւ ձկու մոտեքում է ցուցաբերել: Նա օգտագործել է ոչ թե «հայ-թուրքական սահման» հաքակցությունը, այլ «ԵԱՏՍ արաքին սահմանի հայ-թուրքական հաքված» ձեքակերոքում, դրանով եքեքելով ԵԱՏՍ-ի կարեւոր իքեքագրոն կառույց լինելը, որի դեքն օրեքոր ավելի է ընդգծվում: Որդես դիվանագիտական ֆայլ դա նորություն էր: Սա նեանակում է, որ սահմանի բացումը դեք է ոչ միայն Հայաստանին եւ Թուրքիային, այլեւ ԵԱՏՍ երկրներին: Այս կառույցի հեք համագործակցության դաքմանագրեր կնեքելու ցանկություն ունեն եւ բանակցություններ են վարում նաեւ բազմաթիվ այլ երկրներ, հեքեաքար դա անհրաժեք է լինելու նաեւ այդ երկրներին: Այսինքն, ավելի է կարեւորվում հայ-թուրքական սահմանի բացման նեանակությունը որդես միջագային հնչեղություն ունեքող հարց, որով ահագրգրված են նաեւ բազմաթիվ այլ երկրներ: Լավրովի հայտարարության ենթատեքստը սա էր դաք էության: ԱՄՆ ՄԱԹՏԻՔՈՍՆԵՐ

Ավտանու-գություն
ԷՁ 4

Բարեք կանաքեան...
«Օրոր»...
Սեղա կանաքեան...
ԷՁ Ա

Ադրեքանի հոլաք
ԷՁ 11

ՅԱԿՈՒ ՄԻԶՅԵԼԵՆ

«Փչան Թեղորոս»-ներու ժամանակը

«Փչան Թեղորոս»-ի մասին լսած էք անդաման, յոյն թատերագիր Տիմոթի Բաթասի նշանաւոր հերոսի անունն է «Ասախոս կուզուի» թատերգութեան մէջ: Արդէն այս անունը խորհրդանշաբար դարձած է որոշ մարդիկ բնութագրելու համար:

Թէեւ ծանօթ է ասերուն, բայց ակտոր չըլլար եթէ անգամ մը եւս ներկայացնեն զինք: Ուրեմն խորհրդարանի երեսփոխաններու ընտրութեան ժամանակ թեկնածու մը խոստումներ կը շնայէ աչ ու ձախ, որ իր ընտրուելէն ետք իր անունը ունենալով իրաւանշիրին դառնալու յիշատակը կ'աւարտէ:

Կընտրուի: Ու ահա այստեղ կը սկսի բուն գլխացալը, երբ ընտրուներ ակտորն էր զրահաւոր եւ կը դառնար որ խոստումները կատարէ... Այս ներկայացման ընթացքում կալու համար վարդապետ ստախոս մը կը փնտռէ, որմէսգի ան դիմաւոր դիմորդներն ու օրոր գանձի իր սուտերով, քանի որ երեսփոխանը անհնար է որ այդ խոստումները կատարէ: Կը յաջողի զսնել «Շնորհաւաս» ստախոս մը, որուն անունը Թեղորոս, կամ Տոթորոս է: Ահա՛ թէ ուրիշ կու գայ «Փչան Թեղորոս» մակդիրը:

Փչան Տոթորոսը աս յաջող կը կատարէ իրեն վստահուած դաշտերը եւ մեղաւոր սուտերով կ'օրոր դիմորդները, որ անդաման միտք կատարուին իրենց տրուած խոստումները:

Ուրեմն հասկցա՞ք թէ ինչի մասին է գրած: Փչան Թեղորոսներ միտք ալ եղած են, կան եւ յաւե տիտի ըլլան, որմէս վահան ու աստղ իրենց տրուած խոստումները յարգել եւ իրականացնել չկարողացող իշխանասենյ մարդը:

Բան մը փոխուած է այսօր... Հայաստանի մէջ ալ Ազգային ժողովի դասգանաւորական ընտրութիւններու ընտրութեան թեկնածուները աչ ու ձախ խոստումներ կը տեղացնեն, անոնք զիստեմ թէ ժողովուրդը ինչեւէ դժգոհ է եւ ինչեւէ ունենալ կ'երագէ, եւ աստե, մասնաւորաբար բարի, միամիտ քաղաքացիներ ու գիտնականներ անմիջապէս կու կուտան այդ «ստախոսները», որոնք յաճախ թղթադրուներու մէջ փաթեցուած կը հրամցուին... մինչեւ որ աստեղ հալի իրենց բեռաններուն մէջ եւ մէջտեղ ելլէ դառնահամ միջուկը: Յետո՞յ...

Յետո՞յ... Փչան Թեղորոսները գործի կ'անցնին, կամ ալ ընտրուող ինք կը վերցնէ այդ դերը, որ մաստօրօք իրացուցած կ'ըլլայ, քանի որ լաւաւադատութեան «փչան»ութեան եւ «օրոր»ներու մասնագիտութիւնը մաս կը կազմէ գործընթացի վարդապետները: Եթէ մարդ անպար թեկնածուներու նախընտրական ծրագիրներուն եւ տրուած խոստումներուն, ապա մէջտեղ կու գայ աշխարհի անենափոխական երկիրը իր բացառիկ քաղաքականութեամբ, ազգային արժէքներով, սնտութեամբ, ընկերային կառոյցներով, խաղաղ, հարուստ, երջանիկ... Իսկական դրախտ...

Սակայն վախճան այս «Դրախտ»ը տարանջատուի ու մէջ մը դրսևս ըլլայ, մէջ մը՝ դրսևս... Այսինքն անոր մէջի Ան-ն ու Ան-ը իրական ըլլան, քան անբողբ բառը:

Չափաւոր խոստումներով, անկեղծ ու ազնիւ թեկնածուներ ալ կան հասարակարար, փափաքելի է որ ըլլան, որմէսգի միայն ժխտականը չտեսնեն, սակայն տեսնեն, կամ ոչ, անգիր գիտեն, որ այդպիսինքն այնքան հազուագիպ են, որ ընդհանուր գործուրեան մէջ անոնց փայլը չտեսնիր:

Անկեղծ-ազնիւներու ժամանակը ե՞րբ տիտք գայ:

ԱՐԾՐՈՆ ԿՈՍՏԱՆԴՅԱՆ

Ռուսաստանյան հեռուստաալիմներին մեկուն Հայաստանի մասին 7.5 րոպեանոց ռեպորտաժը հերթական ոգեւորութեան ու հղարսութեան ալիքն առաջացրեց հայերիս մէջ: Գուցէ իրավամբ, գուցէ ոչ: Բայց դեռ երկար կ'ստանան դարերի խորից եկող կամ դարերի խորում այդպէս էլ մոռացված-մնացած մշակույթի մասին: Կիտարսանամբ ու դեռ երկար ժամանակ, թեկուզ առանց հասկանալու, ասեմախոսութիւններ կ'ողագոսանան «Շնորհալու ազդեցութիւնը...», «Նարեկացու համամարդկային դոգման...» ու էլի մնանաւոր թեմաներով, եւ հեռուստացոյցը միացնելով՝ կ'փոխադրեն քաղցր-մեղր կլկլոցներից կամ կ'ստանան դարուհիների տեսիլը: (Չմայած Աղբիւրյան դասերովից հետո կ'ստանա աճել է նաեւ ազգային-հայրենասիրական որակյալ երգերի ու տեսա-հոլովակների փառքը): ՌԿ եմ մեմ, սեր Ասված, վերջապէս: Գուցէ հենց Նարեկացին ու Քուչակը, Չարենցն ու Սեւակն են «թյուրիմացաբար» հայ ծնվել, հայերեն գրել, աղոթել հայերեն: Գուցէ մեմ եմ ազգովին մի մեծ թյուրիմացութեան մէջ, թէ իբր այս ու այն եմ սվել մարդկութեանը, որ ուրիշները դեռ ծառերի վրա՝ մեմ արդէն համակարգիչ ու iPhone ունենին, ու դա էլ՝ ամենաբարձր: ՌԿն է մերը, հոգեհարազատ՝ անաղարս հայերենը, գործիկ հայերենը, թէ՛ «ուրիշ լեզուն» ու «մարտնչական» աստվածը: Ինչի են հավաստում եւ ինչը մեծում, ինչից են սխտում եւ ինչով ուրախանում, ինչից են սիրում եւ ինչից են ստում: ՌԿ եմ մեմ վերջապէս՝ դեգ-

Փողոցի՞ք

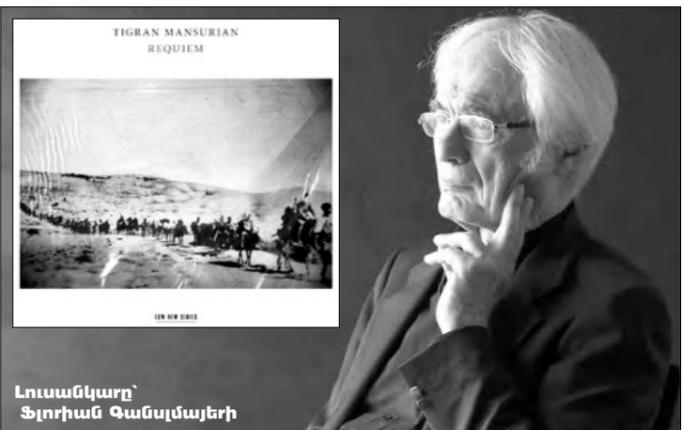
բաղաճկող մի հասարակութիւն, որտեղ հարուստներն իրենց փորից ու թիկնադա- հի վզից այն կողմ չեն տեսնում, իսկ աղ- քանները ժամ առաջ ձգտում են փախչել «սիրելի» հայրենիքից՝ հեռուներում երբե- փցե հարսանալու եւ ինչու ոչ՝ իրենք էլ այդ ժամանակ իրենց փորից ու թիկնա- րդաի վզից այն կողմ չտեսնելու մարմա- ջով: Ձեւին աղոթող, բովանդակութիւնից խրճող ու չհասկացող մի հանրութիւն, որտեղ չարութեան դասը միայն արդա- սութիւնը չի կարող լինել, այլապէս բոլոր հարուստները բարութեան մարմնացում կ'լինեն, բոլոր աղաքողութեանն էլ՝ հան- դուրժողականութեան վառ օրինակ: Ինչն է մեր այսօրու անհամարժեքութեանը դասը: Ինչն է մեր այսօրու չարացած դոկտորան առիթ: Ինչու են ժողովներն այսօրու կեղծ ու կեղծիք՝ այսօրու ամենու- րեմ: Որն է մեր կեղծարձ՝ աշխատանք, բազմափեռակ, ընտանիքներ, կնամեծար ու մեծահարգ մարդը, թէ՛ հակառակ սե- ռին միայն մի տեսակի ընկալող, ճիշտ ու սխալից բան չհասկացող, բայց իբր «ճշտն ճիշդված», շեղ մեծամեծ արարածը: Ինչու են մեզ իրավունք վերա- դասում բոլորին վերեւից նայելու՝ ազգու- փին՝ այլ ազգերի, անհասարակ՝ մեր դեմ մյուս անհասների, որոնք մարդ են վերջա- դեմ, ասում են՝ Աստուծոյ նմանութեամբ, ու այդպիսի հեռ էլ՝ դեռ մի բան էլ՝ ազգակից ու հայ:

...ՌԿ են ճշմարիտ հեղինակութիւնները՝ մտաւորական թե դարձապէս մտածող մարդիկ, որ իրենց տեղը գիշը են «հեղի- նակութիւններին» ու թոյլ սվել, որ երկիրը դարձնեն մի ընդհանուր «գուն»՝ իր ուրույն օրենքներով: Լավ, է, ժողովուրդ, չե՞ք հոգ-

նել համասարած թրթրութիւնից, անսարբե- րութիւնից, «ախորհականութիւնից», իբր աշխատելուց, իբր՝ ընտրելուց, իբր արդելուց: Թե այնքան են վերածնուել, որ արդեն աս ու է ինչ-որ բան փրկելու ու դրանից կաշտելով՝ առաջ ցարժելու հա- մար: Իսկապէս առաջ ցարժելու, ոչ թէ, ասեմ, հերթական դասընթացի բերանով իբր խորիմաստ մտք եւ սնտական աճի կամ զարգացման մասին մտք լսելով՝ ա- ռաջ գնալու իմիջացիա անելու համար: Մի՞թէ չեք հոգնել ամենիմ ու ամեն ին- չուն կասկածելուց, դժգոհելուց, գովե- րուց, «ցելուց», խաբելուց, ծնելուց, փնտրելուց, երեսնվայր ցելի մեջ թա- վալվելուց, կեղծելուց, հայիտելուց, հու- սալվելուց, չտոսալուց ու... չարութիւնը: Մի՞թէ չեք հոգնել նույնիսկ հոգնելուց: Մի քանի մարդ է մնացել այս երկրում (չմայած ընտրացուցակներում ավելացել են), ու նույնիսկ եթէ անուղղելի իդեալիս լի- նեն՝ գուցէ հավաքել այդ մի քանի մար- դով ու որոտեմ, որ բավական է արդէն... Բավական է չտեսնել, չզգալ, իբր դեռու- թիւն ունենալ, իբր հայրենիքի մասին մտածել, իբր ընտրութիւններ բեմարդել, ու էլի լիբը «իբր»-ներ, որ քանդում են առանց այդ էլ չկարողացած մեր տունն ու մարդա- վայել աղբիւրը երազանքն ավելի հեռու՝ հարյուրամյակներ այն կողմ տարուած: Ու եթէ անկեղծ մի բան է մնացել այս երկ- րում ու մեր հոգիներում՝ դա աստիքութիւնն է, չարութիւնը, ազախութիւնը ու մեծամ- տրութիւնը: «Իբր» չէ՞ նաեւ երկրից փախչե- րը՝ անվերադարձ, երկիր թողնելով չգի- տես ում, բանակը՝ առանց զինվորի, հողն առանց մշակողի՝ մեր երեսներին կատ- վելով ՈՉԻՆՅ:

Տոգեւոր խոնարհութեանը գրված «Ռեփլիեն»

«Կլասսիկ ակ- ցենստ» կային իր մարտ անվա «ա- ռաջարկ» բաժնուն խորհուրդ է սալիս ծանոթանալ Տիգ- րան Մանսուրյանի «Ռեփլիեն»-ի նոր լույս տեսած ձայ- նակալառակին: Մանսուրյանի «Ռեփլիենը» իի- ցեցնում է հայ ժո- ղովրդի տառա- դանքների մասին: Նա համբերատար եւ խնամքով է նկատարել ժամանակա- կից ռեփլիենի երաժշտական հնարալի- րութիւնները՝ հոգեհանգստյան իր առա- ջին երկը մատուցելով մեզ, որ ձոն է Հայ- յոց ցեղասպանութեան զոհերին, գրում է երաժշտական կային իր խմբագրա- կանում: Այսօր դեռ կարող է երգահանը ռեփլիեն ստեղծել, գրեթէ հռետորական այս հարցի դասաստանը, ըստ նույն կայ- փի հետեյալն է՝ ժամանակակից կոմպո- զիտորի համար մեծագույն մարտահրաւեր է դասական հոգեհանգստյան երկ արա- րելը: Կրոնական ավանդույթը խզվել է, լաշիններն տեսնում ինքնուրուից ընկա- րելի չէ, եւ ահռելի աշխատանք է կոմպո- զիտորի համար սփոփամբի՝ սերունդ սե- րունդ ավանդված խոստերին կենաց նոր արթնացում ապահովել: Բայց, ինչպէս աս- նամակներին ավանգարդ այնպիսի ար- վեսագետներ, ինչպիսիք են էստոնացի Արվո Պերթը Arvo Pärt, Ալֆրեդ Շնիտ- կեն, Քիւսոն Պենդերեցկին հոգեւոր, չա- փազանց տղայորիչ երկեր են ստեղծել: Եթէ հաւելի առնենք այն հանգամանքը, որ մասնը ստեղծած երաժշտական երկը տղայորում է նաեւ կրոնի հանդեպ ան- տարբեր ունկնդրին, հասկանալի է դառ-

Լուսանկար՝ Տիրան Պանսուրյանի

նում, որ կրոնական ավանդույթին զգա- յական թելերով կապված կոմպոզիտորը հերկուլեյան հանձնառութեան առջեւ է՝ այն է՝ ժամանակակից հնչյուններով մե- ջուկ լինել հնագույն տեսիլին: Հայ վար- դե կոմպոզիտոր Տիգրան Մանսուրյանը հենց սկզբից է գիտակցել ռեփլիեն ստեղ- ծելու հանձնառութեան ահռելի դժվարու- թիւնը, բայցեւ կամեցել է հաղթահարել այն՝ հանուն 1915-1917-ին Թուրքիայում Հայոց ցեղասպանութեանը զոհ գնացած իր ժողովրդի: Այդ զոհերի թվում են եղել նաեւ նաեւ իր ընտանիքի անդամները, գրում է «Կլասսիկ ակցենստ»-ն Մանսու- րյանի 2010-11-ին երկնած «Ռեփլիենի» մասին ծավալուն հոդվածում՝ բազմա- թիվ բարձրաճիգ գնահատականների մեջ ընդգծելով, մեր կարծիքով, առանձնա- հատկութիւններից կարեւորը՝ երկի հոգե- տր խոնարհութեամբ գրված լինելը:

ECM-ի թողարկած ձայնակալառա- կի մասին դրական գրախոսականում արժանին է մատուցված գերմանական RIAS կամերային երգչախմբին, բարիտոն Էնդրյու Ռեդնոնդին, սոպրանո Անյա Պե- տրսենին, խմբավար Ալեքսանդր Լիբրայ- լին:

ՄԵԼԻՍ ՀՈՎԵՓԵՆ Գերմանիա

Թուրքերեն կայք՝ Հայոց ցեղասպանութեան մասին

Հայկական Ազգային ինստիտուտը (ANI) թուրքերեն տարբերակ է բացել իր Հայոց ցեղասպանութեանը վավերագրող, արդէն մեծ ժողովրդականութիւն վայելող կայքի, որը տարբերակ ավելի քան չորս միլիոն այցելու է ունենում, հարորդում է Վաշինգտոնից «Ար- մինյն Միրո-Սփիթբէյթը» ցարաթաթերը: Թուրքերեն տարբերակը հասանելի է «www.turkish.armenian-genocide.org» հաս- ցեում:

Թուրք հաւերների հաճախակի թիրախը դարձած անգլերեն կայքին զուգահեռ նոր թուրքերեն տարբերակը նույնպէս ունի ավելի լայն զանգվածներին հասանելի լինել ինչ- յոյս Թուրքիայում, այնպէս էլ այդ երկրից դուրս: Ներկայացված են, ըստ լրատվութեան, ինչպէս անցյալի, այնպէս էլ ներկա ժամա- նակների որոշումների, վավերագրական փաստաթղթերի թարգմանութիւնները: «Թուրքական տարբերակը մեր կայքի հնա- րավոր դարձավ բազմաթիվ մասնագետների (թարգմանիչներ, խորհրդատուներ եւ մա- յազոտողներ) աջակցութեան շնորհիվ: Հոյս ունենում ենք հետագայում ավելացնել նյութերի փա- նակը», նշել է այս առթիվ ՀԱԻ-ի (ANI) սնու- րեն Ռուբեն Արայանը: Հ. Օ.

ԱՐԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱԼ

Որքան հարկեր են անցյալ տարի վճարել առավել հայտնի օլիգարխները

Կամ Հայաստանի ամենահարուստ մարդը ամենահամեմատաբար հարկատու

Պետական եկամուտների կողմից հրապարակվող խոշոր հարկատուների ցանկը թերևս տեղեկատվության այն հիմնական աղբյուրն է, որով հնարավոր է եզրակացնել, թե ո՞ր խոշոր գործարարը, կամ ինչպես ասում են մեզանում՝ օլիգարխը, որքանով է դարձնում հարկատու կամ որ ավելի ճիշտ է ասել՝ որքանով է սովորաբար զբաղվում: Մեր թերթում մեծադեպ մեծադեպ անդրադարձել ենք նախկինում 300, ապա 1000 խոշոր հարկատուների հրապարակվող ցանկերին, ներկայացրել թե ո՞ր կազմակերպություններն են այն գլխավորում, որո՞նք իրենց իրական շահառուների համեմատ համեմատ են, որն այս դեպքում հաստատ է զեղեցկացնում նրանց:

Յուրաքանչյուր անգամ համեմատական վճարումներ կատարած ցանկի անփոփոխ առաջատարը եղել է այս օրերին նախընտրական արժանավորված փրկչի կերպարով հանդես եկող Քաղկեդոնյանը՝ թե մինչև ֆաղափականությունից հեռանալը, թե դրանից հետո, թե հիմա՝ ֆաղափականություն վերադառնալուց հետո: Պարզապես ժամանակ կար, որ ԲՀԿ-ն կոալիցիոն կառավարության մաս էր, հետո դարձավ «այլընտրանք», ապա ընդդիմությունում, բայց բոլոր դեպքերում իշխանությունների կողմից իրական ֆայլ չկատարվեց սովորից դուրս բերելու վերոնշյալ խոշոր գործարարի եկամուտները:

Այժմ ըստ էության, այսինքն, ըստ խոշոր գործարարներին դասակարգող ընկերությունների վճարած հարկերի հավաքական ցուցանիշների անցած տարվա՝ 2016-ի ընթացքում: Ի դեպ, ցանկի մասնատվածներին յուրաքանչյուրը կարող է ծանոթանալ Պետական եկամուտների կոմիտեի կայքից:

Այստիպ, Քաղկեդոնյանին դասակարգող ընկերություններից ամենախոշոր հարկատու 20-րդ տեղում զբաղվող «Օնիրա ֆլաթ» խաղաղամասին համալիրն է, որն անցյալ տարի վճարել է 4,7 մլրդ դրամ հարկ: Այնուհետև գալիս են 116-րդ տեղում զբաղվող «Արարացմեն»՝ 1,1 մլրդ դրամ վճարած հարկերով, 150-րդ տեղ՝ «Արարատ կոնյակ-գինու-օղու կոմբինատ»՝ 830 մլն դրամ վճարած հարկերով, 158-րդ տեղում զբաղվող «Ար-Բե հայ-բելառուսական առևտրի տուն»՝ 799 մլն դրամ

վճարած հարկերով: Գագիկ Ծառուկյանին դասակարգող մյուս 4 ընկերությունները՝ «Մուլտի-լեռն»՝ 289 մլն դրամ, «Մուլտի գրուպ կոնցեռն»՝ 202 մլն դրամ, Երեանի ֆինանսական խումբի 193 մլն դրամ, «Մուլտի մոնոթրո»՝ 193 մլն դրամ, «Մուլտի գազը»՝ 153 մլն դրամ, «Կոսայր գարեջրի գործարանը»՝ 120 մլն դրամ, առաջին 300 հարկատուներից ներքին են զբաղվում եւ միասին վերցրած վճարել են մոտ 1,2 մլրդ դրամ հարկեր ամբողջ տարվա ընթացքում:

Եթե ընդհանրացնենք Քաղկեդոնյանին դասակարգող վերոնշյալ ընկերությունների կողմից վճարած հարկերի ամբողջ գումարը 2016 թ-ին, ապա այն կկազմի ընդամենը մոտ 8,6 մլրդ դրամ: Հետաքրքիր է, «Ծառուկյան ջան փրկի» խոստովում նրան դիմավորողները տեղյակ են, որ Հայաստանի ամենահարուստ մարդն է ամենից փչ Պետական բյուջե վճարող, այսինքն իրենց ցածր թուղթի, նոսր, աշխատավարձի դասում մտնող և եթե տեղյակ լինեն, էլի՞ նույն կերպ կդիմեն նրան:

Հանրության կողմից համարձակաբար մյուս օլիգարխի՝ Սամվել Ալեքսանյանի «Ալեքս Գրիպ» ընկերությունը խոշոր հարկատուների ցանկում 5-րդն է՝ 14,8 մլրդ դրամ վճարած հարկերով: Նրան դասակարգող մյուս խոշոր ընկերությունը՝ «Նասալի Ֆարմ», 30-րդ տեղում է 3,3 մլրդ դրամ վճարած հարկերով: Այսինքն, այս խոշոր գործարարի՝ միայն երկու խոշոր ընկերությունները միասին վերցրած վճարել են մոտ 18,1 մլրդ դրամ հարկեր, ինչը ավելի քան կրկնակի ավելի է Քաղկեդոնյանի վճարած հարկերից: Բնականաբար, սա չի նշանակում, որ Սամվել Ալեքսանյանը մեծ սովորաբար շահառուներն է: Ավելին, նա նույնպես նախընտրական արժանի մեծ է զբաղվում՝ դրանից բխող եզրակացություններով, բայց գոնե փրկչի կերպարով

չի ներկայանում: Հրանտ Վարդանյանի հիմնադրած եւ նրա որդիների՝ Միհայել եւ Կարեն Վարդանյաններին դասակարգող «Գրանդ Կոլդիգ» ընկերությունների վճարած հարկային մեծություններն ավելի քան տասն անգամ են: խոշոր հարկատուների ցանկի 2-րդ տեղում է զբաղվում «Գրանդ-Տոբակոն»՝ 22,5 մլրդ դրամ հարկ, 12-րդ տեղում՝ «Ինտերնեյշնլ Մասիս Տաբակ»՝ 9,4 մլրդ դրամ, 20-րդ տեղում զբաղվող «Գրանդ Քենդի»՝ 5 մլրդ դրամ, 24-րդ տեղում զբաղվող «Գրանդ Մաստեր»՝ 4,3 մլրդ դրամ, 254-րդ տեղում զբաղվող «Մասիս Տոբակոն»՝ 486 մլն դրամ եւ մի քանի այլ ընկերություններ էլ զբաղվում են 300 խոշորներից ավելի ցածր, բայց 1000 խոշոր հարկատուների մեջ:

Այստիպ, Վարդանյանների ընտանիքին դասակարգող միայն վերոնշյալ 5 ընկերությունները միասին վերցրած վճարել են մոտ 42 մլրդ դրամ: Բավական է դա համեմատել նախորդ երկու խոշոր գործարարների վճարածի հետ եւ տարբերությունը առավել քան ակնառու կլինի՝ մոտ 3 անգամ ավելի Սամվել Ալեքսանյանի վճարածից եւ ... մոտ 5 անգամ ավելի Քաղկեդոնյանի վճարածից: Վարդանյանները նույնպես բարեգործական լուրջ ծրագրեր են իրականացնում հասկալի սահմաններ՝ Տավուշի մարզի գյուղերում, համակարգված աջակցություն սրամարդու զոհված զինծառայողներին ընթացիկներին եւ այդ ամենը Պետական բյուջե տարած հարկ վճարող հարկեր վճարելու հետ մեկտեղ:

Մեկ այլ խոշոր գործարարի՝ վառելիք ներկրող ընկերության սեփականատեր Բարսեղ Բեգլարյանի վճարած հարկերը հետեւյալն են՝ «Ֆլեյ» ընկերությունը 10-րդն է խոշոր հարկատուների ցանկում՝ 10,9 մլրդ դրամ, իսկ «Արարատ»-ը, որի հիմնական բաժնետերերից է Բարսեղ Բեգլարյանը՝ 128-րդ տեղում է՝ 1 մլրդ

դրամ վճարած հարկերով: Միասին վերցրած այս երկու ընկերությունների վճարած հարկերը կազմել են զրեթե 12 մլրդ դրամ: Ընդ որում, վառելիքի ներմուծման դեպքում գործում է ակցիզային հարկով հարկման դասը, իսկ բանկային համակարգն էլ թափանցիկ հարկման դասում է:

Ի դեպ, վառելիք ներմուծող մյուս խոշոր ընկերությունը՝ «Սի Թի Էս ֆուդս-թեյն»-ը, որը դասակարգվում է Հարուստ Փամբուկյանին, վճարել է 13,8 մլրդ դրամ՝ դարձյալ զերգանցելով Հայաստանի ամենահարուստ մարդու վճարած հարկերի գումարը:

Խոշոր հարկատուների ցանկին անդրադառնալով, մեծադեպ մեծ ենք, որ հարկերից առավել խուսափող երկրորդ խոշոր գործարարը Միհայել Բաղդասարյանն է: Սակայն այս անգամ նրան չենք անդրադարձել, քանի որ նա այլևս Հայաստանում գործարարությամբ չի զբաղվում եւ փակել, վաճառել կամ սնանկ է հայտարարել իր ունեցած բոլոր ընկերությունները եւ անգամ իր անունը կրող ֆուտբոլային ակումբը:

Որքան ամփոփում, հարկ ենք համարում տեղեկացնել անտեղյակներին, որ բարեգործությունը սովորաբար արվում է ոչ թե Պետական բյուջեի վճարումներից խուսափելու եւ դրանից թուղթ կամ աշխատավարձ ստացողների հավանական վրկիչ երեւալու միջոցով, այլ Պետական հարկատու լինելուց հետո, սեփական բաժնեատեր հավանական: Մյուս կողմից էլ, իշխանության ուղղակի դարձվածությունն է՝ դարձադրել խոշոր գործարարներին դարձնել հարկատու լինել՝ անկախ այն բանից նրանք իրենց համախոհ են, թե ոչ, ֆաղափականությունից դուրս են եկել, թե՞ վերադարձել են ֆաղափականություն, այլ ոչ թե ըստ ֆաղափական նոսրացման հարմարության:

Հայ-բրիտանական գործարար համաժողով SS ոլորտում

Մարտի 9-10-ը Լոնդոնում տեղի է ունեցել հայ-բրիտանական տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (SS) գործարար համաժողով, որին մասնակցել են մեկ տասնյակից ավելի հայկական SS առաջատար ընկերություններ՝ ներկայացնելով իրենց ծառայությունները եւ աղյուսակները: Այդ ընկերությունները, ունենալով մեծ փորձ տեղական ու միջազգային շուկաներում, համաժողովի միջոցով հնարավորություն ստացան բարձրորակ SS ծառայություններ եւ լուծումներ առաջարկելու բրիտանական շուկային, առաջիկայում բրիտանական ընկերությունների համար երկարաժամկետ եւ վստահելի գործընկերներ դառնալու հեռանկարով:

Մասնաճանաչի եւ զարգացման հարցերով դասասխանաձև Արարատ Դավթյանը իր ելույթում նշել է, որ Մեծ Բրիտանիայի դեպարտամենտը Երեւանում ուրախ է սկսել նախաձեռնության ֆինանսավորող կողմ հանդիսանալու համար, ինչը նպաստավորող է գործարար կապերի հաստատմանը հայկական եւ բրիտանական ընկերությունների միջև: Հայկական SS ընկերությունների ներկայացուցիչները շնորհակալություններով միջոցով հակիրճ ներկայացրել են իրենց ընկերություններ՝ ցուցադրելով իրենց կարողությունները եւ արժանաբար, որին հաջորդել են գործարար հանդիպումները հայկական եւ բրիտանական ընկերությունների միջև: Երկու երկրների ընկերությունները իրենց հետաքրքրություններն են արձայնաբերում, իսկ միջոցառմանը մասնակցելու համար հայտնված բրիտանական SS ոլորտի ներկայացուցիչներն են ներկայացրել Մեծ Բրիտանիայի գործարար միջավայրը, որից հետո շարունակվել են հայկական եւ բրիտանական ընկերությունների միջև գործարար հանդիպումները:

Գործարար համաժողովը նախաձեռնել է համաֆինանսավորվել է Եվրամիության կողմից ֆինանսավորվող հստակ ծրագրի շրջանակներում եւ Երեւանում Մեծ Բրիտանիայի դեպարտամենտը: Կազմակերպիչներն էին Երեւանի առևտրաարդյունաբերական դեպարտամենտը եւ «Բի Էս Սի» բիզնեսի աջակցման կենտրոնը: Ծրագրի մյուս գործընկերներն են եղել Ջեռնարկությունների եվրոպական ցանցը, Լոնդոնի առևտրի դեպարտամենտը, Մեծ Բրիտանիայում Հայաստանի դեպարտամենտը, Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների ձեռնարկությունների միությունը, Հայաստանի փոփոխ միջին ձեռնարկափորձային զարգացման ազգային կենտրոնը եւ Հայաստանի Հանրապետության առևտրաարդյունաբերական դեպարտամենտը: Ա. Մ.

Երկրորդ ավիափոխադրողը կսկսի թռիչքներ իրականացնել Գյումրի օդանավակայանից

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առընթեր ֆաղափական ավիացիայի գլխավոր վարչության եւ «Տարուն-Ավիա» ավիաընկերության միջև ձեռք բերված դաշնամատչելիության համաձայն՝ 2017 թվականի ապրիլ ամսվանից Գյումրի «Հիբի» օդանավակայանում բազմավորվելու, կանոնավոր եւ ոչ կանոնավոր թռիչքներ է սկսելու իրականացնել հայկական երկրորդ հավասարազոր ավիափոխադրողը՝ «Տարուն-Ավիա»-ն: Այս մասին տեղեկանում ենք Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առընթեր ֆաղափական ավիացիայի գլխավոր վարչությունից: Ըստ վարչության հաղորդագրության, Գյումրի «Հիբի» օդանավակայանի զարգացման նպատակով, կառավարությունը ձեռնարկել է մի քանի քայլեր, մասնավորապես, 2014 թվականի դեկտեմբերի 31-ից մեկնող ուղևորներից էլի 10000 դրամ տուրք չի գանձվում, 2017 թ. հունվարի 1-ից Արևմտահայաստանում ստասարկման սակագինը նվազեցվել է 50 տոկոսով, իսկ օդերևութաբանական ստասարկման իրականացվում է անվճար: «Ամենիմա միջազգային օդանավակայաններ» ՓԲԸ-ն էլ 2017 թվականին նախատեսվում է իրականացնել տուրք 3 մլն դոլարի ներդրում՝ «Հիբի» օդանավակայանի շինարարական աշխատանքների եւ ենթակառուցվածքների զարգացման եւ արդիականացման նպատակով:

Վարչապետ. «Լոռու մարզում 3000 աշխատատեղի հնարավորություն կա կանանց համար»

Անդրադառնալով Լոռու մարզ այցելությանը, կառավարության երկվա միջին սկզբում վարչապետ Կարեն Կարամյանը նշեց, որ այնտեղ բազմաթիվ հնարավորություններ կան նոր աշխատատեղեր ստեղծելու, հասկալի կանանց զբաղվածության խնդիրն առաջնություն է համար: Այդ հարցի վերաբերյալ նա համեմատարական սկզբնական զարգացման եւ ներդրումների նախարար Սուրեն Կարամյանին: Ըստ վարչապետի, Լոռու մարզում առկա է տեսիլ արդյունաբերության զարգացման ներուժ, ինչի համար կառավարությունը դեպք է աջակցի: «Իրականում այնտեղ կա մոտ 3000 աշխատատեղ ստեղծելու հնարավորություն: Մարզում տարածաշրջանի ֆիչ թե՛ ցածր զբաղված են, սակայն առկա է կանանց զբաղվածություն խնդիր», ասաց Կարեն Կարամյանը: Ա. Մ.

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

Պ.Գ.Ք., ՀՀ ԳԱՄ Արեւելագիտության ինստիտուտի միջազգային հարաբերությունների բաժնի ավագ գիտաբան

Անվանագություն (մաս առաջին)

Հայաստանում ընթացող նախընտրական ժողովրդավարական հարցը մտածելու և որոշելու համար հիմնական հարցը մտածելու և որոշելու համար...

այդ բովանդակության մասին հարցազրույց է, ինչն արտահայտվում է խնդիրը աշխարհաբար...

Ինչպես, այս իրավիճակի փոփոխության համար հարկավոր է իրականացնել սարձաբանական անվանագրություն...

Հետևաբար անվանագրության գնահատման մեջ ընկալվում է ոչ թե ռազմավարական է, այլ մարտավարական...

Այսինքն իրականության մեջ մենք դեմքերի հետեւից ենք վազում, փորձելով մեր հնացած մեթոդներով...

րի գնահատում ու չափում, թվում է թե մեր ուժերից վեր է:

Հանուն ճշմարտության հարկավոր է մտել, որ Հայաստանում կան ինստիտուտներ, որոնք ի վիճակի են...

Աշխարհի առաջատար ԵԱՀԿ ՊՄԿ-ի անվանագրության անվանագրության բաղադրիչի հզորացման համար կան մատչելի ռազմավարական հետախուզություններ...

Այսինքն բոլոր կուսակցությունները եւ դաշինքները անվանագրության հիմնախնդրի...

ման իրենց սարքերակը, դա փորձելով ներկայացնել որդեհ Հայաստանի անվանագրության կարգավորման հարցերի հարցը...

Այս տարածքներում առաջնային է դառնում ոչ թե հետեւանի՝ սլավոն դեղին Արցախի հիմնահարցի լուծումը...

Հայաստանը կարիք ունի անվանագրության համակարգի նոր մոդելի ստեղծման, որը կբացառի խոցելի կողմերը...

Արդյոք մենք ի վիճակի ենք այս ամենը իրականացնել, սա է թերեւս հարցերի հարցը:

(curriculum)

«Հայ կին» հանձնախմբի միջազգային համաժողովը Փաստադրեցանում

ԲԸԸՄԻ-ի կողմից «Հայ կին» հանձնախումբը եւ նրա երիտասարդական մասնաճյուղը...

Համաժողովին մասնակցելու եւ ելույթներ են ունենալու վեց մասնագետներ...

Ընդմիջումից հետո Լուս Անգելիսի փաստաբանական գրասենյակից Ֆրեդերիկ...

ԱՄՆ-ը Սյունիքի ազատ ստեղծման գոտի կգործի

Վարչապետ Կարեն Կարամյանի մոտ երեկ կայացած խորհրդակցության ժամանակ...

Կարեն Կարամյանի մանրամասներ են ներկայացվել ԱԶԳ ձեռնարկման փուլերի, ղեկավարություն-մասնավոր...

Վարչապետը հանձնարարել է արագացնել գործընթացը եւ կառավարության առաջիկա միջին ներկայացնել...

Չորամասից վառելիք են գողացել, մեղադրվում է նաեւ գործադիր հրամանատարը

ՀՀ մեծահասակ կոմիտեի ղեկավարման տեղակալության եւ հասարակայնության հետ կապերի բաժնից...

Քրեական գործով հայտարարվել է նախաքննության ավարտի մասին, եւ քրեական գործը մեղադրական...

Հ. Ծ.

Հ. Ա.

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

Պասառներից «չխաբվեմ»

Մերժ Սարգսյանն էլ չի ուզում իջանալուց նույննալ, չէ՞: Ամեն դեպքում նա հայտարարել էր, որ վարչապետի դասընթացը (խորհրդարանական համակարգում) չի ուզում, ԱԺ նախագահի դասընթացը չի ուզում, ավելին, նա չկա ԴԶԿ-ի համաձայնական ցուցակում, անգամ ռեյտինգայինում չկա: Կնճարակի նա անձամբ էլ իջանալու չի ուզում: Բայց այդ դասընթացը ի՞նչ գործ ունի նրա լուսանկարը ԴԶԿ-ի ֆարգչական դասառներում: Հասկանալի է, ԴԶԿ-ի նախագահն է, բայց դե յուրե նա կարող չունի ընտրությունների հետ, չի ընտրվում: Ուրեմն ի՞նչ կարող ունի Մերժ Սարգսյանի լուսանկարի հետ ԴԶԿ-ի «Անվանագրություն եւ առաջընթաց» կարգախոսը: Նա՞ է արդարավելու, ոչ: Նա՞ է արդարավելու: Այդ դասընթացում կնճարակի՞ եւ անվանագրված, եւ առաջընթաց արձանագրած, էլ ի՞նչ կարիք կա հավելյալ անվանագրության ու առաջընթացի: Չի բացառվում, սակայն, որ ԴԶԿ-ն դարձապես խնդրել է Մերժ Սարգսյանին՝ թույլ տալ օգտագործել վերջինիս լուսանկարները սեփական ֆարգչությունն իրականացնելիս, քանի որ Մերժ Սարգսյանը երկու անգամ, Մերժից՝ մինչեւ Ամասիա, բարձրագույն վարկանիշ ունի եւ ամբողջ ժողովուրդը

ընտրելու է նրան: Ամեն դեպքում, քանի որ նրանք մեկն ավելի խելամիտ դասախոսն է չի սվել, այս սարքերակն ամենահավանականն է թվում: Նույնը վարչապետ Կարեն Կարապետյանի առումով: Նա, ինչպես զգացել ենք, ԴԶԿ-ի դեմքն է, ռուսի սասծ՝ լիցո դարձրին: Բայց արի ու սես, որ նա էլ ցուցակում չկա, չնայած ԴԶԿ-ից ԱԺ փոխնախագահ Շարմազանովը հայտարարել է, որ Կարեն Կարապետյանը վարչապետի իրենց թեկնածուն է, այսինքն, եթե ԴԶԿ-ն հաղթի ընտրություններում, ձեռնարկի կառավարություն, վարչապետն էլ ի

Կարեն Կարապետյանն է լինելու: Բոլորս գիտենք, թե ինչ բարձր մակարդակ ունի Էդուարդ Շարմազանովը երկուս դասընթացներից զարգացման, խորհրդարանական դիվանագիտության ու հասկապետ Իլիան Ալիեյի մասնախառնելու աստիճաններում: Մի խոսքով, ԴԶԿ-ն իր ֆարգչությունը, գոնե դասառներին, կառուցել է երկու հոգու վրա, ուրմ ամենմեկին կարող չունեն ԴԶԿ-ի ցուցակի հետ, ավելին, մեկը՝ Մերժ Սարգսյանը, այլևս չի հավակնում որեւէ բարձր դասընթաց, այսինքն հեռանում է իջանալուց: Մերժից Մերժ Սարգսյանը, մեկը՝ Մերժ Սարգսյանը, այլևս չի հավակնում որեւէ բարձր դասընթաց, այսինքն հեռանում է իջանալուց: Մերժից Մերժ Սարգսյանը, մեկը՝ Մերժ Սարգսյանը, այլևս չի հավակնում որեւէ բարձր դասընթաց, այսինքն հեռանում է իջանալուց:

Լավ, բա Տարն Սարգսյանը: Ի դեպ, ըստ վերջին սոցիոլոգիական հարցումներից մեկի՝ երեսնամյակների 60 տոկոսն ուզում է, որ Տարն Սարգսյանը Երևանի ֆաղափառեցի դասընթացում: Դե այսինքն երեսնամյակների մեծամասնությունը սիրում է Տարն Սարգսյանին: Բայց նրա լուսանկարով դասառներ մայրաքաղաքի, Երևանում են, մայրաքաղաքի փողոցներում չկան, եթե կան էլ, աղա դրանցում դարձնում Սարգսյանը մեծակ չէ, նրա կողմին կանգնած են դասընթացային նախարար Վիգեն Սարգսյանը եւ արդարադատության նախարարուհի Արփիմե Գևորգյանը: Ինչո՞ւ, սիրում չէ, ամեն դեպքում այն դասառները, որտեղ Արփիմե Գևորգյանը կա, սիրում են: Եվ առհասարակ ո՞վ է որոշել, թե ովքեր են լինելու կուսակցության դեմքեր, նկատի չունեն՝ առաջին, այլ՝ դասառային: Ասենք ԴԶԿ-ն հերթական Երևանի ԳԲՄ միսն է՝ արել (աղմկահարույց, քանի որ այդ միսերին նախորդում ու հաջորդում է մեծամասնության ազդանշանների աղմուկը), եւ լուրջ դեմքերով լուրջ դեմքերը մտած որոշել են, թե ովքեր են նկարվելու: Հետո հրավիրել են դիպլոմատ-լուսանկար

չի, նրան իմիջիպալոց սվել ԴԶԿ-ի անդամատն, մեկով ավելացնելով կուսակցության անդամների թիվն, ու նա էլ ասել է՝ զարգափարակիցներ ջան, թող նկարվի վարչապետը, քանի որ սիրում է, եւ նախագահը, քանի որ նախագահն է: Սրանից հետո էլ ո՞վ կարող էր ընդդիմանալ: Միաձայն որոշում են կայացրել, որ նկարվում են նախագահն ու վարչապետը, բա հո գեներալները չէին նկարվելու: Չմայած արժեք, գուցե ֆոնդերիկ են: Ամեն դեպքում սարսափելի կլինե՞ր երկու գեներալ մեկ դասառի վրա, սակ էլ գրված՝ «Ընտրության են գնում, այսպես ու ես»:

Կասկած մի կողմ՝ լուրջ բոլոր են գնալու ընտրության: Ու մեր ֆաղափառի ու գյուղերի դասառային այս բռնաբարությունը լուրջ ավարտվելու է: Սկսվելու է ուրիշ բռնաբարություն, բայց դա վաղվա խոսակցություն է: Ի դեպ, Արմավիրի մարզում ԴԶԿ-ի ռեյտինգային թեկնածու Առափել Մովսիսյանը, հայրենի գյուղում ֆարգաբալ անելիս, հուշել է իր համապարտակցությունը, որ երբ գնան ընտրության եւ փետրեթերիկայով չգնեն «Շնայս» մակամունը, չխառնվեն իրար: Ձեր ձայնը կսափ Առափել Մովսիսյանին, դա ես եմ, անձամբ իմացեմ, Շնայսն Եսովանից Առափել Մովսիսյանն է, որ չխաբվեմ...:

Չեմ խաբվի չէ, նկատի ունեն դասառներից, եւ ոչ միայն:

Սուրբ «թիզ հողեր»

Վերջին անգամ ԴԶ առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հեռուստահարցազրույց սվել էր 20 արի առաջ, Արամ Աբրահամյանին: Անցած երեքամսյակի Տեր-Պետրոսյանը ժամանել էր Հանրային հեռուստաընկերություն եւ հյուրընկալվել «Օրակարգի դուրս» հաղորդմանը, իմ գործընկեր Ազնեսա Խամոյանին:

Ընտրություններ են, իսկ ընտրությունների ժամանակ հրաժեմ լինում են, ավելի ցած՝ քան ֆան սարում: Ինչեւէ, ինչպես նախընտրում է նախագահ Տեր-Պետրոսյանը՝ ավելի կոնկրետ խոսենք, դարձապես, ինչպես անում է իր ելույթներում Տեր-Պետրոսյանը՝ ցած հեռույթից եկանք:

Պարզվում է, որ առաջին նախագահին, իսկ նա առաջինը ընտրություններում գլխավորում է ԴԶԿ-ՀԺԿ դաշինքը, ամենմեկն էլ չի մտածում այն հարցը, թե կանցնի՞ արդյոք իր գլխավորած դաշինքը խորհրդարան, թե՞ ոչ: Նա հենց այդպես էլ էր ասաց. «Թող չընտրեն, թող ինձ ոչ ոք չընտրի, թող Մերժ Սարգսյանին ընտրեն, կամ մեկ ուրիշ... Ես ասելիք ունեմ, ես եկել եմ բան բացատրելու»: Այս դասընթացում բանը, ինչպես հայտնի է, արցախյան հակամարտության լուծումն է: Տեր-Պետրոսյանի սեսակետներն այս հարցի շուրջ զարգանիք չեն:

Ըստ առաջին նախագահի՝ մենք դարձապես ենք ենթարկվել ԵԱԴԿ Միսակի խմբի դաշինքներին, ու եթե ասում են՝ մարտի (բառն իմն է-Դ. Ա.) Արցախի Երզնկա արածները, ղեկավարում ենք մարտի վերջնական կարգավիճակի հարցի որոշումը հետաձգել, ղեկավարում ենք հետաձգել, քանի որ (ու սա ես Տեր-Պետրոսյանի կարծիքն է, այսինքն՝ բացարձակ ձեռնարկություն է), Արցախի հիմնահարցի լուծումն անհրաժեշտ է, այլ միջազգային հանրության, կոնկրետ՝ ԵԱԴԿ Միսակի խմբի եռանախագահների,

ավելի կոնկրետ՝ Ռուսաստանի: Կուզի՞ կուզի՞ այս հակամարտությունը, չի՞ ուզի՞ չի լուծվի, ու ամենայն հավանականությամբ՝ չի ուզի, եթե ուզի էլ, աղա այնպես, որ երկու երկրներն էլ իրենից գոհ մնան ու Երևանից իր հետ խորացնել ռազմավարական դարձապես համագործակցությունը, հայերս՝ նաեւ երթարությունը: Մի խոսքով, թե ինչ է ասել, ասում Տեր-Պետրոսյանը Արցախի հիմնահարցի շուրջ, գիտենք, ու հաճախ առնելով, որ այդ ասելիքը առանձնապես չի փոխվել, գիտենք նաեւ, թե ի՞նչ է ասելու առաջին նախագահը այս հիմնահարցի մասին վաղը:

Այլ բան չգիտենք ու երեքամսյակի օրվա հաղորդման ժամանակ իմացանք: Այսպես, եթե Արցախի Երզնկա արածները ղեկավարում է վերադարձնել, ուրեմն դրանք ազատագրված չեն: Եթե ազատագրված չեն, ուրեմն օկուպացված են: Եթե օկուպացված են, ուրեմն Տեր-Պետրոսյանը, որի օրմ էլ երդի է ունեցել այս միջազգային իրավունքի կոդիքն ունեցող, կրկնում են՝ միջազգային իրավունքի կոդիքն ունեցող, ինքը օկուպացն է: Ամեն դեպքում, առաջին նախագահը կարծում է, որ ինքը՝ միջազգային հանրության եւ կոնկրետ Միսակի խմբի սեսակցությունից օկուպացիա է իրականացրել. ձեռն է Արցախի անվանագրությունն արդարավելու մասնակցով, բայց օկուպացիա: Ի դեպ, միջազգային հանրության սեսակցությունից՝ Արցախն առանձին սուբյեկտ է, եթե այդ, ուրեմն հիմնահարցը լուծված է, եթե ոչ՝ կնճարակի Տեր-Պետրոսյանը ոչինչ էլ չի ազատագրել, օկուպացրել է, միջազգային հանրության սեսակցությունից, որին այդպես կարելու է առաջին նախագահը:

Բայց սա դեռ կարելու չէ: Տեր-Պետրոսյանը հայտարարում է, որ միջազգային իրավունքում, կամ հարթակներում, օրինակ ՄԱԿ-ում, սրբա

զան հողեր, սուրբ հայրենիք սերմնները միայն ծածկել են առաջացնում ու լուրջ չեն: Այսինքն, եթե ենթադրենք Հայաստանից մեկը ՄԱԿ-ի անթիմից հայտարարի, որ Արցախն ու իր Երզնկա բոլոր հողերը հայրենիքն են, աղա ՄԱԿ-ի վեհաժողովի դաշինքում մտած բոլորը, անկախ մասկի գույնից, աչքերի բացվածությունից, սեռից, կրոնից ու սարիքից, մի լավ ծածկելու են Հայաստանի սվալ դասառների վրա: Պասկետացրեցին: Եթե դժվարանում եմ, աղա խորհուրդ կամ ուսուցիչ դիտել իսրայելի վարչապետ Բենյամին Նաթանյահուի ելույթները ՄԱԿ-ի անթիմից: Այնպես, եթե խոսել է իսրայելից, իսկ նա միտ է խոսում իսրայելից, աղա իրական դեպքում վերահսկողության սակ զսնվող բոլոր հողերը գրեթե միտ անվանել է սրբազան, իսրայելն էլ՝ սուրբ հայրենիք («Երեց Յիզրայել Երեց»): Հիմա ի՞նչ, ՄԱԿ-ի դասառները ծածկելուց ծածկելուց են եղել, չեն կարծում, անգամ Պաղեստինի դասառները, կամ Եգիպտոսից ուսուցանող չեն եղել, ինչն, ի դեպ, Նաթանյահուի օգտին կլինե:

Ես հասկանում եմ, որ նախագահ Տեր-Պետրոսյանը կարող է իսրայելի, նրա վարչապետ Բենյամին Նաթանյահուի երկրպագուն չլինել ու վերջինիս ելույթներին՝ կոնկրետ ՄԱԿ-ում՝ չհետեւել, ինչը նորմալ է, բայց նորմալ է, երբ երկրի նախագահը, որին նաեւ հիմնադիր են անվանում ու հարթանակած, սուրբ հող եւ սրբազան հայրենիք կատարողները համարում է ծածկելի, թեկուզ միջազգային իրավունքի առումով:

Ու առհասարակ, դեպքում դեկավարի համար ո՞րը ղեկավար է լինի ծածկելի. միջազգային իրավունքը, առավել եւս միջազգային հանրության սեսակցությունից-ընկալումները, թե՞ այն փաստը, որ հայրենիքն ու դրա բոլոր թիզ հողերը սուրբ են:

Երեւանը ծիծաղելի դրության մեջ դրեց Միսակին

Նախագահ Սարգսյանի՝ մարտի 23-ի հրամանագրով Մոսկվայում Հայաստանի նախկին դեսպան Օլեգ Եսայանը նշանակվել է Միսակին ԴԶ դեսպան: Հիշեցնենք, որ Օլեգ Եսայանը ծնվել է Արցախի Սոս գյուղում, եղել է Արցախի առաջին վարչապետը, աղա ընտրվել է Արցախի խորհրդարանի նախագահ: Այս առումով հետաքրքիր է, թե ի՞նչ է դասառային անել Բեյրութի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն, սիրով ընդունել դեսպան Եսայանի հավաստագրերը, թե նրան մեղադրել առանց Բաքվի թույլտվության Արցախում աղբիլու ու աշխատելու մեջ:

Վախ, մամա ջան

Ըստ սոցիոլոգիական վերջին հարցումներից մեկի, ԴԶԿ-ն Հանրապետությունում մեկ ունի շուրջ 22 տոկոս վարկանիշ, սակայն վարչապետ Կարեն Կարապետյանը, որը, հիշեցնենք, ԴԶԿ-ի ցուցակում չկա, բայց ԴԶԿ-ի վարչապետի թեկնածուն է, անհասարակ ունի 80 տոկոս վարկանիշ: Ի դեպ, վարչապետ Կարեն Կարապետյանը Արազածոցի մարզում նախընտրական կամ աշխատանքային հանդիպումներից մեկի ժամանակ, երբ սեսել է, որ հավակնած գյուղացիները չեն լսում իր հորհուրներն ու իրենց խնդիրները՝ որդես ծրագիր չեն ներկայացնում կառավարությանը, որ վերջինս համալիր լուծում սա, այլ անհասարակ խնդրանք-դաշինքներով են դիմում, ասել է. «Վախ մամա ջան, արա դուք ինչ չիտեք»: Չի բացառվում, որ սեսելով հիշյալ սոցիոլոգիական հարցումների արդյունքները՝ ԴԶԿ-ի ներսում Եսայանը բացական է. «Վախ, մամա ջան»...

Մենք ֆիչ ենք, եւ մեզ ընտրող են ասում

Ոսկականությունից հայտնում են, որ ի կասարումն ԴԶ Ընտրական օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 7-րդ մասի՝ Ազգային ժողովի ընտրությունների ժամանակ՝ փվարկության օրվանից առաջ 20-րդը, ԴԶ ոսկականությունը հրադարարկում է ԴԶ ընտրողների ռեգիստրում ընդգրկված ընտրողների ընդհանուր թիվը՝ նշելով նաեւ ըստ զսնվելու վայրի ընտրողների եւ հաշվառում չունեցող ընտրողների թիվը: Այսպես, փվարկության օրվանից 10 օր առաջ ԴԶ ընտրողների ռեգիստրում ընդգրկված ԴԶ ԱԺ ընտրությունների ընտրողների ընդհանուր թիվն է 2 միլիոն 564 հազար 795: Երեւան, որ այս թիվը չի ներառում մահացածներին, կամ գուցե ներառում է:

⇒ **1** Անգամ ի՞նչ կուսակցության նորամուծությունն է նդասում դրան, երբ թվում է, թե ընդամենը մեկ հոգի է աշխատում երկրում՝ ուրիշ մարդ, կառուցվածք չկա, ու այդ մեկն էլ սանում է ֆարգաբալը: Մի կողմից թվում է, թե դա նդասակին կծառայի, հավաս առաջացնելով, որ ի՞նչ կուսակցության՝ հակակրամ առաջացնող դեմքերը կանգնեն դասնության գիրկն, ու մի բան կփոխվի: Մյուս կողմից՝ այդպես ոչնչացվում է համակարգային մտածողության վերջին փուլը՝ անհատներով այն դասերով, որ կարելու էր թե մեծության կառուցվածքներն են, այլ անձը, փրկիչը:

Այս օրերին ընդհանրապես ամբողջովին ի հայտ են գալիս այն արտաբերությունները, որոնք օլիգարխիական, մեծաճանաչված մեծությունները մեծության արգասիք են. ցցուն երեւում է, թե ինչպես են այսուայն մեծաճանաչվածները իրենցով արել Հայաստանի սարածները, բաժանել ունեցվածքի մեծ, ինչպիսի կենսունակություն մոտեցնում են կան այդ սարածներում, որ անգամ վարչապետին, որը որդես մեծության դեմ

են դրել այս անգամվա ընտրությունները: Հավանաբար այդ նոր դեմքերն են կարելու է լինելու ՀՀԿ-ի առավելությունը, այլ՝ բոլոր այն ուժերի համամասնորեն ներկայությունը, որոնք կառավարելի են:

Տեր-Պետրոսյանի երրորդ գալուստը

Մեր նախկին գործընկեր, այժմ կրթության ոլորտի փորձագետ Սերոբ հաչատրյանը գրել է. «2008թ-ին ով կմտածեր որ ՀՀ-ը Facebook-ում գովազդ կարածի Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հարցազրույցը մայրու մասին, իսկ Լեւոնը ՀՀ-ի լրագրողին տրամադրում կասի՝ ես Ձեզ ֆանի անգամ բացատրեմ, ու այդ հասկացող չեն մոռնա՞ր: Նույն թվականին ո՞վ կմտածեր, որ ՀՀ-ի տրամադրում լրագրող կեղծոտ հարցեր կար Վարդան Օսկանյանին ու աշխատանքից չի ազատվի: 2008-ին ՀՀ-ը ծաղրում ու թախարակում էր Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին, հասկապես Լեւոնի դարելը: Իսկ Օսկանյանի համար ՀՀ-ում ելույթ ունենալը խաղ ու դար էր: Հիշեցնում որ Հայաստանում ի՞նչ խանութայինությունն է չի եղել: Հիշեցնում նաեւ որ ՀՀ-ի ազդեցիկ մասնակցի արդյունքում լուրս մարդիկ

անգամ եթե նրա անունը խաղաղության համաձայնագիր է, չի կարող միջազգային այնպիսի երաշխիք դառնալ, որ ստորագրան հաջորդ օրերին խելադակաս Ալիեւը չզնդակոծի Սեփանակետերն ու Շուշին: Երաշխիքն անվստահության գոտին է, ոչինչ չի փոխվել, միջազգային կառույցներն, էլ խաղաղության թղթի կտորի առկայությունը, թե առանց նրա՝ սովորաբար չեն միջամտում այնքան, մինչև կասարվելիք կասարվում է: Իսկ «Սերոբ ջան, վաս ես աղբուր, ֆանի Արցախի հարցը չի լուծվել» գաղափարի՝ նոր փաթեթավորմամբ մասնակցում ու «դրամահիկ», «նազիհունալ» կամ այլ սերմիներով այն համեմելը միայն վիճակոզ աճողարարություն է, ուրիշ ոչինչ, որն իրագործելու դիմաց Կոնգրես-ՀԺԿ դաժինը կանցնի խորհրդարան:

Ինչ է գուժում Սամվել Բաբայանի ձերբակալությունը

Ընտրաբալը ոչ միայն «զարդավեց» դանակահարություններով, ծեծկռուով, միմյանց միտակալությունով, այլև դավադրությունների ստեղծման մի նոր, հերթական արա-

Մոնոֆարոզության եւ Արցախի հարցի միջեւ

դեմ է ընկալվել, ասվում է, թե սկյալ սարածից մի ձայն անգամ չի սանալու ի՞նչ կուսակցությունը, այդ սարածն այսինչին է:

Դուք բարձրում ե՞մ Արցախում իրենցիկ կամ Բազրասունիների ի՞նչ սանությունները ժամանակին այլ կերպ են թուլացնել:

Այդ դարազայում զարմանալի չէ, որ գործող ի՞նչ սանությունը, ճարահայալ մոնոֆարոզության սնանկությունը ծածկելու, ընտրող գոնությունը թուլացնելու են լուրջում համար, չի խոսում սարատեսակ սեխնոլոգիաներ կիրառելուց, այդ թվում՝ զանազան ռուսներին, որոնք մայի մոդելավորվում են սեփական ՋԼՄ-ներում, աղա իրականացվում են: Այդ համատեղությունն են եւ Սամվել Բաբայանի ձերբակալությունը, եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի երրորդ գալուստը՝ Արցախյան հարցի վերաբերյալ նրա հայտնի սեսակետների վերստին հայտնաբերում (մոռացվել է գեղը երկրորդ անգամ չմտնելու անթույլատրելիությունը, «Հաց բերողին» երկրորդ անգամ ձերբակալելու ի՞նչ սանություններն են ստանալով ձեզ օրինակ): Երբ ընտրող լուրջ ինֆորմացիոն հարձակումից եւ սրվի այդ երկու թեմայի բուռն ֆնսարկմանը, կարելի է նաեւ նրան ձեռնասուն դարձնել:

Համեմայնողեմս՝ վարչապետը ժամանակին գլխի չընկալվ, որ անընդմեջ խոսելը կարող է հոգնեցնել ընտրողին, արժեգրել նրա կերպարը, այդ մասին փիար մասնագետները լուրջ լավ գիտեն ու նրան միտքի որ ասած լինելին: Միգուցե նաեւ վարչապետի կերպարը գունաթափելու եւ մոտիկ աղազայում նրան լուրջ չսալու այս կերպն է մտածվել:

Մոնոֆարոզության մյուս սարբերակը եւ միգուցե անեմամարդաբան Քազիկ Ծառուկյանին է, նրա բառերն էլ արդեն սղառվում են՝ նույն մտքերը կրկնում ու կրկնում է, բայց լուրջում կանգնել: Երկուսի ֆարոզությունն էլ հիշեցնում է ավելի ռուս հանուն վարչապետական աթոռի գլադիատորական դայֆար, առաջատարակ՝ Հայաստանում նոր դեմքով (ոչ թե բովանդակությամբ) ի՞նչ սանությունն ձեւավորելու դայֆար, ֆանի որ հեմց այդ մղատակն

դուրս եկան փողոց ու նրանցից 10-ը զոհվեցին: Կյանքը հիճոողության ու մոռացության կոպ է: Սիդիված ես կյանքին երեմն հուժորով նայել», մասկերակոր նկարազրել է ֆարաֆական դաժնի մեծամոթոզները մեր նախկին գործընկերը:

ՀՀ-ի «Օրակարգից դուրս» վերջին հարդորման՝ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հեժ հարցազրույցի վերաբերյալ հանրության արձանագրությունն է, որը հեմց ցուցիչ է նրան, որ նրա արժեքներն ի՞նչ խաղաղության թեման, իսկ ավելի սույզ՝ Արցախի ռուրջ անվստահության գոտի սարածներին զիջումը՝ աներաշխիք խաղաղության դիմաց, արձագանք չի գտնում հայ մարդկանց ռջանում, ի սարբերություն Կոնգրես-ՀԺԿ դաժինի, որն իր նախընտարական կարգախոսն է դարձրել թեման:

Տեսնես մեկը կա՞ Արցախում, որ առաջարկի հաժսվել հայերի հեժ՝ վերադարձնելով Քանձակը, Շահումյանը, Մարտունաժեմը, Քեժաժեմը:

Կան ինչու այդ հարցը ինչ է, թե դարձել է ընտրություններին մասնակցող ուժերից մեկի կարգախոսը, դեռ նրա դեկավարին էլ հրավիրում են ավանդույթով մեծության խոսափող համարվող հեռուսարմկերություն ու լուրջ են նրա բազմիցս ծանված ու լավ ֆնսարակած մտքերը նորից ու նորից: Արդյոք այս դաժին մեզ դարտարվում է Մադրիդյան փախսաթղթի ստորագրումը, ու ի՞նչ սանությունը, համարձակությունն չունենալով այդ մասին խոսել, Տեր-Պետրոսյանի ու նրա գլխավորած ուժի միջոցով է սուղում ազգի հակազդեցության ասիժանը: Եթե դա է՝ համեմայնողեմս իմացավ. 1997 թվականից ի վեր ոչինչ չի փոխվել, ու ով խոսեց «օկուդացված» սարածները խաղաղության դիմաց վերադարձնելուց ու միջազգային խիտ թեական երաշխիքներից, նա հաջորդ օրվանից դեկավար չի լինի Հայաստանում: Սա ԵՏՄ մեմելու, կամ ԵՄ-ի հեժ փաստաթուղթ ստորագրել-ստորագրելու հարցն է, որ անաղախելի դեմ սրվի, սա վերաբերվում է զույգ երկրների՝ Հայաստանի եւ Արցախի անվստահությանը, դրա մասին միտքի հարցնել բոլորից: Քանի որ ոչ մի թուղթ,

ուվ. բա չե՞մ ասի՝ «Իզլա» սեսակի գեմիթաիթիթային համալիր են փորձել Վրաստանով սեղափոխել Հայաստան, ու դա կարված է «Օսկանյան-Բաբայան-Օհանյան» դաժինի համալիր Սամվել Բաբայանի հեժ, համեմայնողեմս՝ ըստ ԱԱԾ հարդորագրության: Առաջին հաջոցից այլ սղավորություն, ֆան ֆարաֆական մրցակցին հասցվող հարվածն է, մարդու մտքով չի անցնում, ֆանի որ Բաբայանն ՕՐՕ դաժինի սվերային գեմերաժն է համարվում, իսկ ՕՐՕ-ն օրեցօր ավելի թափով է ընդդիմադրի վերակր ֆաժում իր վրա եւ փորձում սիրաթեթել ընդդիմադրի ընտրազանգվածին: Հակառակ դարազայում սիդիված մեժ է մտածեմ, թե ուրան մեժ է դաժելու հեժ խնդիրներ ունեցած իններ Արցախյան դաժերազանում հաղթած համանաժարը, որ ընտրությունները ֆի սակ, երբ նրա ամեն ֆայլին կարող էին հեժել, մամ բան անի: Եւ ինչու միանգամից բալիսիկ հրթիռ չի ներկրել այդ դեմքում՝ միանգամից ձեռքի հեժ կրկեր Արցախյանին էլ: Ամեն դեմքում ՕՐՕ-ի գոր կարդինալին ներկայացվելի մեղադրանք լուրջ է՝ աղազուցման համար ջանքեր գործարելու առումով, մամական՝ Ս. Բաբայանն արդեն ցուցմունք է սվել ու չի ընդունել մեղադրանքը, իսկ միջազգային արձագանքի սեսակետից էլ այս ամենը լուրջ հեռուն կարող է սանել՝ Հայաստանում, ուրեմն, կան անդատախաժանու անձինք, որոնք կարող են զանգվածային ոչնչացման զեմ ներկրել, սա համարյա սարածաժրջանային մասսաթի սկանդալ է:

Մի զուգահեռ իմձ հանգիտ չի սալիս. նույն ժամանակի մեջ, երբ Տեր-Պետրոսյանը խոսում է խաղաղությունից, «օկուդացված» սարածները վերադարձնելուց ու Արցախյան հիմնահարցի լուծման մոտակա հավանականությունից, ձերբակալում են Արցախյան դաժերազանի հարթանակի սիմվոլներից մեկին: Միգուցե սա նույն ռջանակից եկող դաժանցման սրամարանության մեջ է, անգամ Տեր-Պետրոսյանն էր նուր, որ Արցախյան կարգավորման ֆար-բլանժը հիմա սրված է Ռուսաստանին:

Le ridicule ne tue pas

Ծիծաղելին չի սղանում: Երեւի միայն ծիծաղելին չի սղանում: Սղանում է (ամեն դեմքում կարող է սղանել), միժե ծիծաղելը, օրինակ՝ աղբրեզանցիների վրա: Հեժեւաբար, երբ Աղբրեզանի նախագահ Իլիան Ալիեւը դաժեւսնական այցով Փարիզ է գնում, եւ նրան Շառլ դը Գոլի անվան օղանավակայանում դիմավորում է Ֆրանսիայի... գյուղատեստության նախարարը, մեժե չէ ծիծաղել, նախագահների հասցեին առաջատար ծիծաղելը չի խախտվում, ֆանի որ վաղը մեզանից յուրաքանչյուրը կարող է լինել նրանց փոխարեն:

Մեր նախագահն էլ այս օրերին Մոսկվա մեկնեց, դաժեւսնական այցով, Պուսինն անձամբ էր հրավիրել, եւ ո՞վ դիմավորեց նրան Մոսկվայի Վուկոլոլո օղանավակայանում... Նախագահի դաժեւսնական կայր ոչինչ չի ստում, ասում է միայն, որ սեղի է ունեցել նախագահ Սարգսյանի դիմավորման արարողությունը: Եթե Պուսինն անձամբ դիմավորե, կամ գոնե Մեղվեղեղ, թեկուզ՝ Լավրովը, նախագահի կայրն անդայման կասե, որ նախագահ Սարգսյանին դիմավորել է... Քանի որ այս երեքից ոչ մեկն էլ չի դիմավորել (Մեղվեղեղը հիվանդացել է այս օրերին), դրա համար էլ նախագահի կայր չի գում, թե ով է դիմավորել: Աղբրեզանի նախագահի դաժեւսնական կայրն էլ չի գում, որ Ալիեւին Փարիզում Ֆրանսիայի գյուղնախարարն է դիմավորել, մեմ սա այլ՝ ոչ աղբրեզանական աղբրներինց ենք իմանում:

Ինչեւէ, նախագահի դաժեւսնից հեռացող Օլանդը հաժված օրերի ընթացում էլիսեյան դալաժում ընդունեց նախ դաժեւսնական այցով Փարիզ մեկնած նախագահ Սարգսյանին, աղա կրկին դաժեւսնական այցով Փարիզ մեկնած նախագահ Ալիեւին: Վերջինս Փարիզում, Օլանդի հեժ հանդիմունցից հեժ, համատեղ ասուլիսին, վերահաստեղ է այն հանգամանքը, որ այս դաժին Հայաստանի հեժ դարաբայան թեմայով բանակցություններ սեղի չեն ունենում ու ժեժել, որ այդ բանակցությունները հարկավոր է վերականգնել: Եթե Ալիեւը Փարիզում չլինե, այլ սանե՞մ Բալիք Ըհիդնների դուրակում, կամ զինվորական հոսիսալի դիմաց, աղա կհայտարարե, որ բանակցություններ սեղի չեն ունենում, ու ժամանակ է ռազմական ձանադարիով հեժ բերել «մաբուր աղբրեզանական» հողերը, ինչի միջազգային իրավունքը Աղբրեզանն ունի: Բայց ֆանի որ Փարիզում է եղել, սսել է, որ հարկավոր է լուրջ արազ վերականգնել բանակցությունները:

Ձուգահեռաբար, Էյֆելյան աժարակի հարեւանությունը Փարիզի աղբրեզանական համայնքը ցույց էր կազմակերպել: Նրանք Աղբրեզանի եւ Ֆրանսիայի դրոժները դարաժ՝ դաժանցում էին Փարիզից, որ Հայաստանը ձանաչի ազժետր: Շուրջ հարյուր հողի: Շուրջ հարյուր հողի ամեն օր Փարիզում կարող է ինչ-որ բան դաժանցել, եմիթրեմ արգելել, որ մահմեդական ներգաղթյալ կանայք իրջա կրեն, կամ հակառակը՝ դաժանցել, որ չարգելեն: Նորմալ է, եթե Փարիզն աներ այն, ինչ իրենից դաժանցում է ամեն հարյուր հողի, մեմ Փարիզում Էյֆելյան աժարակ չէինք սեսնի, Օլանդն էլ նորից նախագահ կընսրել:

Պուսինը, զադսնիք չէ, նորից նախագահ ընսրելու խնդիր չունի: Մոսկվայում նա, իր իսկ խոսքերով՝ «լուրջ արդյունավեժ եւ ավանդույթի համայնք» գործնական ու բարեկամական բանակցություններ վարեց Հայաստանի նախագահի հեժ», ժեժելով, որ Հայաստանի նախագահին այս անգամ հյուրընկալում են Հայաստանի համար կարելու ժամանակահատվածում, երբ երկիրը վերածելու է խորհրդարանականին... Ի դեմք, Պուսինը հաջողություն մաղթեց այս առումով, դարազալեմ չհասկեցրեց՝ Սերժ Սարգսյանին, թե՞ Հայաստանին: Ընտրությունների ժամանակ Սերժ Սարգսյանն ու Հայաստանը սարբեր բաներ են:

Արցախի հարցով Պուսինն սսել է, որ Ռուսաստանը լուրջում կամ է ջանքեր գործարել հիմնահարցի բացառալեմ խաղաղ կարգավորման ուղղությամբ: Սերժ Սարգսյանն էլ սսել է, որ Հայաստանը ու Ռուսաստանի, ինչպես նաեւ ողջ միջազգային հանրության (բացի Աղբրեզանից) սեսակետներն այս առումով համընկնում են: Վերջում Սարգսյանը երկու անգամ լուրջակալություն է հայտնել Պուսինին. առաջին անգամ ջեմ ընդունելության համար, երկրորդ անգամ հասուկ լուրջակալություն է հայտնել Հայաստանի դաժեւսնական գողացված Միխաիլ Վուկոլոլի՝ «Հրեւն ու Թամարայի հողով հրեւսակը» կսավը հայտնաբերելու եւ Հայաստանին վերադարձնելու դաժեւսնականության համար: Ռուսներն այդպես են. միայն հրեւսակներ Հայաստան չեն ուղարկում, կամ միայն հրեւսներ:

Դե, իսկ Ալիեւը Օլանդից բաժանվել է սիրով, ամեն դեմքում՝ էլիսեյան դալաժում հրաժեժի դաժին դեմքին ժոլի կար: Նա, ի դեմք, չի մոտեցել փարիզաբանակ աղբրեզանցիներին, ովքեր դաժանցում էին Փարիզից, որ Հայաստանին ձանաչի ազժետր, մինչդեռ կարող էր: Հմարավոր է Ալիեւը համաձայն չէ ցուցարարների դաժանցի հեժ: Ամեն դեմքում ծիծաղելի է, իսկ ինչպես Ֆրանսիացիներն են ասում՝ Le ridicule ne tue pas/ ծիծաղելին չի սղանում):

Տ. ԱՅԵՆ

ՎԱՐՄԱ ԱԹԱՆԵՍՅԱԼ

Մեկնասկերս

Մարտի 17-ին Ադրբեջանի Միլլի մեջլիսը հաստատել է անցյալ տարվա կառավարության գործունեության հաշվետվությունը: Խորհրդարանական ֆնանսումների միակ «ինսիդր» դասգամավոր Ջահիդ Օրուջեյի հարցն էր 82-ամյա վարչապետ Արթուր Ռափիզադեին, թե դեռ որքան ժամանակ է մնալիք մնալ այդ դասգամին: Ըստ տեղեկության, դա նշանակում է, որ մոտ արդարյալում Ռափիզադեին կհեռանա: Դրա համար կզսնվի բացառություն. սարիֆն այն չէ, հոգնել է, որքան է գնա վասակած հանգստի:

Իրականում կառավարության փոփոխությունը կունենա հասարակությանը որոշակի հույսեր ներգրծելու նպատակ: Չնայած դասգամական սվալներին, անկախ փորձագետները նշում են հետեւյալը. 2015 թ. փետրվարի 21-ից հետո, երբ Ադրբեջանական մամաթը սկսեց արժեզրկվել, սավարի միսը թանկացել է 69, 2, ոչխարինը՝ 15, 7, հավինը՝ 42, 8, կարագը՝ 86, բուսական յուղը՝ 67,3, մարգարինը՝ 54,5, ձու՝ 66,6, շաքարավազը՝ 44,4, շաքարը՝ 28,5, աղը՝ 36,6, կաթը՝ 16,6, մածուկը՝ 25,34,6, թթվասերը՝ 22,4, վարունգը՝ 22,5, լոլիկը՝ 40 սկոտով: Միջինը 50 սկոտով բարձրացել են մրգերի, 40-45 սկոտով՝ ծառայությունների գները:

Ադրբեջանի ՀՆԱ-ն 2013թ.-ի համեմատ անցյալ տարի դրաբային արտադրությանը կրկնակի նվազել է: Եթե դասգամական վիճակագրությանը մեկ շնչին ընկնող համախառն ներքին արդյունքը 2013թ.-ին կազմել է 8000 դոլար, ապա անցյալ տարի այդ ցուցանիշը եղել է 3071 դոլար: Ադրբեջանում միջին վիճակագրական ընթացիկի տարեկան եկամուտը կազմում է 4,4 հազ. դոլար: Բնակչության դրամական եկամուտների ավելի քան 70 տոկոսը ծախսվում է սննդամթերքի վրա: Ընդ որում, սննդի կազմում առաջին տեղում է հացը, ապա՝ ձավարեղենը: Բնակչությունը

Ադրբեջանի հույսը

նր եկամուտների միայն 11 տոկոսն է ծախսում միս եւ մսամթերք գնելու վրա: Վերլուծաբանները բերում են մտազոտության տեսությունը, որի համաձայն՝ ինչքան բարձր է ծախսվում սննդի վրա, այնքան այդ երկիրն աղքատ է: Այդ ցուցանիշով Ադրբեջանը Տանզանիայից հետո երկրորդն է աշխարհում: «Թուրան» գործակալության վերլուծական կենտրոնի հաշվարկով՝ Ադրբեջանում բնակչությանը 49 տոկոսը գործնականում աղքատ է:

Իլիամ Ալիեյը վերջին մեկ ամսվա ընթացքում մի քանի արտասահմանյան ուղևորություններ է կատարել: Քաղաքական եւ ռազմական բնույթի հարցերից զատ նա ֆնանսել է արտաքին ներդրումներ, վարկեր եւ փոխառություններ ներգրավելու հարցը: Առայժմ լուրջ խոստումներ չկան: Ադրբեջանի կառավարությունը չի բացառում, որ կարող է մասնավորեցնել մի քանի խոշոր ընկերություններ: Բայց նավթի եւ գազի միջազգային գների տատանումները հազիվ թե մոտ արդարյալում կարգավորվեն: Ադրբեջանցի մի քանի փորձագետների կարծիքով՝ իրենց երկիրը կարող է զոհ գնալ Ռուսաստանի եւ Իրանի հանդեպ ԱՄՆ ֆաղափարականությանը: ԱՄՆ-ը վերագործարկել է նավթարդյունահանումը, սկսել է սեղմած

գազի արտահանումը Եվրոպա, իսկ թերթաբարային նավթի արտադրության ծավալների մեծացումը մասնագետներին թույլ է տալիս կանխատեսել, որ մինչեւ 2030թ. նավթի մեկ բարելի գինը չի բարձրանալու 50 դոլարից:

Այս խոստովանությունները Ադրբեջանի միակ հույսը մնացել է «Հարավային գազային միջանցք» նախագիծը: Այն նախատեսվել է 2013թ.-ին, երբ նավթի գները դեռեւս բարձր էին: Նախատեսվում էր, որ Կասպից ծովի «Շահդենդ-2» հանքավայրի արտադրության եւ մի քանի գազամուղների կառուցման, եղածների արդիականացման միջոցով հնարավոր կլինի արդեն 2020թ.-ին Ադրբեջանական գազը հասցնել Եվրոպա: Նախագծի ընդհանուր արժեքը կազմում է 45 մլրդ. դոլար, որից Ադրբեջանին բաժին է ընկնում 13 միլիարդը: Նավթի գների կրկու անկումը, սակայն, այդ երկրին կանգնեցրել է լուրջ դժվարությունների առջեւ: Պարզ ասած, իր բաժին ներդրումները կատարելու համար Ադրբեջանը սեփական դրամական միջոցներ չունի:

Իլիամ Ալիեյն անձամբ է բանակցություններ վարել Չարագսման եւ վերականգնման Եվրոպական բանկի եւ այլ հեղինակավոր բանկերի հետ: Առայժմ

հաջողվել է հասնել նրան, որ կա 2 մլրդ. դոլարի վարկ եւ փոխառություն ստանալու խոստում: Բայց դա բավարար չէ, որովհետեւ Ադրբեջանը կարողանա կատարել իր բաժին դրամավորումները, իսկ կոնսոլիդացման մյուս մասնակիցները չեն դաստիարակում հավելյալ ներդրումներ առնել:

Ֆինանսականից զատ, «Հարավային գազային միջանցք» նախագիծն Ադրբեջանի համար նաեւ ֆաղափարական ռիսկեր է դարձնում: Գազի Եվրոպական շուկայում Ռուսաստանի ներկայությունը սահմանափակելու նույնիսկ յուրաքանչյուր ֆայլ, իսկ Իլիամ Ալիեյի ծրագիրն այդպիսին է, կարող է առաջ բերել Մոսկվայի կոնցեսիոն հակադրություններ: Բացի այդ, դեռի Եվրոպա գազի արտադրման ծրագիր ունեն Մեծաբլուր Արեւելի որոշ երկրներ, որոնց հետ հարաբերություններում նույնպես Ադրբեջանը կարող է խնդիրներ ունենալ:

Այսպես, թե այնպես՝ ակնհայտ է, որ Ադրբեջանի մտադրությունը փրկելու հույսը շարունակվում է մնալ նավթագազային «ասեղը», որի վրա այդ երկիրը նստած է արդեն երկու տասնամյակ: Ալիեյը մտադրություն չունի գնալ մասնական ազատականացման, քանի որ դա ֆաղափարական վստահություն է դարձնում: Մյուս կողմից էլ, սակայն, արտաքին ներդրումներ ներգրավելու փորձերն են անհաջողության մասնավոր, որովհետեւ դրանց դիմաց արեւմտյան կառույցները դիտարկում են բարեփոխումներ: Չի արդարանում նաեւ ԱՄՆ նոր նախագահի հետ կապված Ալիեյի հույսը: Սոցիալական տնտեսական կառուցում է Ադրբեջանում ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների վիճակի ֆնանսավորումը: Դրա արդարյալում օրերս Կոնգրեսի «Հեյտիկայան կոմիտեի» զեկույցն էր, որի հետիմակներն Իլիամ Ալիեյից հստակ դադարեցրին ազատ արձակել բոլոր ֆաղափարականներին...

Թրամփի վասագույն գործարք՝ Ադրբեջանի «Թրամփ Թաունթր»

Դոնալդ Թրամփի ԱՄՆ նախագահ ընտրվելուց ի վեր սկանդալային դասնությունները չեն ավարտվում: Այս մեկը առնչվում է Բաբկուն 33 հարկանի շենք կառույցի հետ, որը դեռ է լինել 5-ասնդանի հյուրանոց (13 հարկ) եւ բնակատեղիներ, բայց իրականություն չհարձակ՝ գործարքը վասահամբավ մարդկանց հետ կնքելու հետեւանով: Ներկայիս շենքի վերելում մնացել է TRAMP բենդոլային անունը միայն:

Լրագրող Ադամ Դեյվիդսոնը 9 օր Բաբկուն անցկացնելուց հետո իր հետազոտական երկար հոդվածը հրատարակել է «The New Yorker» դասրբերականում, որտեղից ֆաղում ենք հետեւյալ տեղեկությունները:

Կորածնե կառույցը զբնակվում է «Հեյդար Ալիեյի դրոնդեկի» վրա, որը ֆաղաղ օդանավակայանի հետ միացնող դրոնդան է. իր նավթի եւ ջրի դեռական ընկերությունների բենդե-աղակեղաս արդիական շենքերով է «Հ. Ալիեյ» կենտրոնով: Շենքն ֆր հարմար չէ արտադրության առումով, որովհետեւ կենտրոնի արեւելյան թերի զարգացած մասում է զբնակվում, որտեղ ներկիկ, անհրաղույր խանութներ են եւ մարզիկի բարեր: «Թրամփ կազմակերպությունը» 2014-ին է հայտարարել կառույցը հյուրանոց դարձնելու մտադրության մասին, երբ շինարարական բունը Բաբկուն ավարտին էր հասել եւ գներն էլ անկում աղրել:

Ծրագրի արդեջանական գործընկերները եղել են Տրամպորթի նախկին նախարար Ջիա Մամադովի մոնիկ ազգականները: Ջիային Ամերիկայում ծանաչում են որովհետեւ ծայրահեղորեն կոռուպցիոն անձնավորություն: Գործարքի ժամանակ նրա տարեկան եկամուտը եղել է 12 հազար դոլար, բայց նա դարձել է միլիարդատեր եւ ամենակարող օլիգարխ քան կարճ ժամանակում:

Բաբկուն «Թրամփ Թաունթր» շինարարության սկզբնական բյուջեն նախատեսվել էր 195 միլիոն դոլար, բայց քան ավելի թանկ է արժեցել, որովհետեւ, ըստ շինարարության վրա աշխատողների, ամեն ֆայլափոխին կառուցող դեռ է սրվել հարկային եւ մասնաշին աշխատողներին, կառավարական վերահսկիչներին, որոնք մերք ընդ մերք հայտնվում էին գրողները համար իրենց բաժինը:

Հակառակ Թրամփի ներկայացուցիչների դրոնդումներին, որ բացի բենդոլային անունից իրենք առնչություն չեն ունեցել կառույցի հետ, WikiLeaks-ը բացահայտել է, որ նրանք, հասկաղես Թրամփի դուստրը՝ Իվանկան, խորաղես ընդգրկված են եղել ծրագրում եւ ոչ մի մանրամասնություն իրականություն չի դարձել առանց նրանց հավանության: Մեծ ուժադրություն է դարձվել դասերի սախակաղասման աշխատանքներին: Թրամփի կազմակերպությունը գործարք էր կնքել Ջիա Մամադովի եղբոր՝ Էլսոնի (խորհրդարանի դասգամավոր) եւ որդու՝ Անարի (ձեռնարկատեր) հետ: Էլսոնն է հիմնել «Բաբկուն 21-րդ դար» ընկերությունը, որի սեփականությունն է Բաբկուն «Թրամփ Թաունթրը», իսկ Անարը մոտ մեկ տասնամյակ հակահայկական ֆարդոլայանք է զբաղվել Նյու Յորկում եւ Վաշինգտոնում իր իսկ հիմնած «Ադրբեջան-Ամերիկա դաշինքի» միջոցով:

Իրենց կոռուպցիոն գործունեությունից բացի Մամադովները տարիներ շարունակ ֆինանսական հանցագործ կաղեր են ունեցել նաեւ, ըստ Դեյվիդսոնի հոդվածի, իրանական «Հեղափոխության դասաղաններ» ընկերության հետ:

Մ. Նահանգները այդ կորուստն ու ընկերությունը համարել է աղաղակիչներին օ-

ժամդակող եւ փողերի վաղանցը նդասող կառույցներ:

Իսկ «Ազատ Եվրոպա» եւ «Ազատություն» ռադիոկայանները (Radio Free Europe/Radio Liberty) բացահայտել են, որ Էլսոնի «Բաբկուն 21-րդ դար» ընկերությունը ունի առնվազն երկու ուրիշ բաժնետերեր, որոնցից մեկը «Ջիանն» է, որը կազմված է Ջիա Մամադովի, նրա կնոջ՝ Կանիայի, որդու՝ Անարի եւ դուստր՝ Նիզարի անունների սկզբնաշաղկից, իսկ մյուսը՝ «Բաղլան Գրուղը», որի ղեկավարն է Ջիայի մոնիկ ընկերներից՝ Ադրբեջանցի մի գործարար: Նրանք գործել են միասնաբար Տրամպորթի նախարարության հովանու ներքո: «Ջիանն» հիմնվել է 2000 թվին եւ հիմնականում Ջիայի (64 տարեկան) հսկողության տակ է եղել: Վախենալով մի օր կորցնել իրենց իշխանությունը, Մամադովները հոգացել են ժամանակին հարսություն կուսակցություն մասին: Նրանք որովհետեւ սեփականություն ունեն հյուրանոցներ, մոլեր, ինֆանթներ, վիլլաներ եւ այլն:

Ինչ վերաբերում է գործարքի հակաօրինական լինելուն, հոդվածի հեղինակը երկնում է, բայց հակահանգական է համարում ԱՄՆ-ի նախագահի հետ առնչությունը, որն այնքան անոթալի է, եթե հավի առնենք, որ գործարքը կնքվել է Ադրբեջանի ման կոռուպցիոն մի երկրի նույնքան կոռուպցիոն եւ կասկածելի անձնավորության հետ:

Բայց Բաբկուն վերոնշյալ դայանաղրի կան գործարքի կնքումը միակը չէ, որ Թրամփի անվան հետ է առնչվում: Ըստ «Պրոպաղիկա» կենտրոնի՝ Թրամփի գործարարական ծրագրերը Հնդկաստանում, Ուրուղվայում, Ինդոնեզիայում, Ֆիլիպիններում, Պեկինում, Վրաստանում եւ այլուր նույնպես կարող են հարցականներ առաջաղրել:

Օհայոյից սենատր Շերոլ Բրաունը, ով բանկային, բնակարանաշինության եւ ֆաղափարականության հանձնաժողովի դեռնկրաս անղան է, հույս է հայտնել, որ ֆեղերաղ հետախնդրություն կանցկացվի դարգելու համար, թե նախագահի վարչակազմին որտեղ վստահ չի՞ սղառնում աղրոյք, եւ հակասության մեջ չի՞ զսնվում աղրոյք աղրբեջանական գործարքը «Օսար կոռուպցիոն ընկերությունների հետ գործունեություն ծավաղելու մասին» օրենքի հետ:

Պատասաղսղ Կ. Օ.

Ճանոթագրություն. - Թրամփի նախագահական թեկնածու դառնալուց անմիջաղես հետո մի քանի լրասղամիջոցներ (Ասոչեյթեղ դրես, Վաշինգտոն փոստ եւ այլն) զոուժացրել էին Բաբկուն ծրագրի հետ նրա ներաղվածություն մասին: Բարբաղսաղար նրա կազմակերպությունը այդ ծրագրի հետ կաղերը իղել էր Թրամփի նախագահ ընտրվելուց մեկ ամիս անց:

ՍՏԵՓՆԱԿԱՆ ՊՈԿԻԿՅԱԼ

Տեխնոլոգիական գիտությունների թեկնածու

Չմեռն անցավ, սակայն նորից ձմեռ է գալու: Անցած ցուրտ ձմեռը ցույց տվեց Երևանի քաղաքի քաղաքացիների և հասարակական շահագործողների ջանքերով իրականացված ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները: Անհրաժեշտ է նշել, որ հիմնականում շահագործողների ջանքերով իրականացված ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել:

Դեռևս անցյալ տարի հավանության է արժանացել «Երևանի քաղաքի կայուն էներգետիկ զարգացման գործողությունների ծրագիրը» (մոտ 160 էջ), որում տեղ են գտել նաև բազմաթիվ միջոցառումներ էներգետիկայի ոլորտում, արևային էներգիայի օգտագործման ելքային

սնտեստի քանակը ճշգրտելու և արտադրության հարմարությունների անցումը արտադրության վառարանների կառուցմանը: Այս օրերում 1991-1992թթ. ձմռան ամիսներին շահագործողների ջանքերով իրականացված ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել:

Երևանում 1991-1992թթ. ձմռան ամիսներին շահագործողների ջանքերով իրականացված ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել: Այս օրերում 1991-1992թթ. ձմռան ամիսներին շահագործողների ջանքերով իրականացված ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել:

2000-2001թթ. ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել: Այս օրերում 1991-1992թթ. ձմռան ամիսներին շահագործողների ջանքերով իրականացված ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել:

Մառը վերաբերմունք ջերմության նկատմամբ

հարցերի վերաբերյալ: Անուշտ կատարված է մեծ ծավալի աշխատանք:

Սակայն անելիքներ դեռևս կան: Այժմ հակիրճ ներկայացնելով Երևանի քաղաքի էներգետիկ զարգացման արդյունքները:

անբողջական ջերմությունը դեռևս արդյունավետ չէ: Այս օրերում 1991-1992թթ. ձմռան ամիսներին շահագործողների ջանքերով իրականացված ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել:

3. Ջերմության մեծ մասը կորչում է, քանի որ շահագործողների ջանքերով իրականացված ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել:

Փաստորեն ջերմային էլեկտրակայաններում վառարանային հեղուկում ստանում են ջերմային էներգիա՝ մեծ կորուստների գնով: Այնուհետև, հասկանալի է ձմռան ընթացքում մեծ ծախսերի գնով ստացված էլեկտրական էներգիան բնակարաններում վեր է ածվում ջերմային էներգիայի: Թանկ է ստացվում: Չեղարկվող ջերմամասնակարարական ծրագրերի արդյունքները, մեծ առաջընթաց է ապահովել:

4. Երբ կլիմայի մասնագետները Երևանի քաղաքում կատարվող էներգետիկ հաշիվ: Նրա լիազորությունների մեջ կմտնի իրականացվել խորհրդակցության իրականացումը:

5. Անհրաժեշտ է, որ յուրաքանչյուր շահագործող իր էներգետիկական անձնագիրը ելքային:

Իհարկե, վերը նշված առաջարկությունների իրականացումը կոադինացիոն կառուցվածքով կատարվելու է, որ առաջիկա ժամանակահատվածում նրա իրականացումը բարդ խնդիր է: Թերևս ճիշտ կլինի կազմել մասնագետական հանձնաժողով, որտեղ լիազորված կլինեն նաև շահագործողները և փոխարինողները:

Հարկ է նշել նաև, որ այս արդյունքները կարելի է ներգրավել 110 ամյակը:

Վսանգավոր խողովակը

Բոլորովին վերջերս, երբ վարչապետ Նուստինյանի Կարգադրության, Հայաստան ամբողջական ներկայումս հարմար, ուժեղ ցանկանում են Հայաստան ամբողջական ներկայումս: Իսկ ուժեղ այս հարցում, ենթադրելով, բանակի ներկայումս, կամ Կարգադրության խողովակը կունենան, օրինակ՝ իրենց կարգադրության ել խոսք ձայնով կասեն՝ էլ մի ներկայումս, կարող են զանգահարել վարչապետի սկզբնական հեռախոսահամարներով ել իրազեկել կառավարության ղեկավարին այդ միջամտության մասին: Կառավարությունը էլ, անձամբ վարչապետը, անմիջապես, կամ արագ կթմրվախարհի ձեռք բերող խողովակները ել, եթե դուր սկսել էի բանակ ներկայումս ու ձեռք խոչընդոտում էին, կարողանալով բանակ ներկայումս առանց խոչընդոտների: Այս մասին ասել է խոսվել ու սա զարգանիլ է:

Նորությունը այլ տեղ է. դարձվում է, որ որոշ մարդիկ «Հայաստան կարելի է ներկայումս անեն ինչ» վարչապետական հավաստիացումը հասկացել են բառիս բուն իմաստով ել սկսել են Հայաստան ներկայումս գեներ, կոնկրետ՝ «Իզլա» գեներալ-իրթիռային համակարգի խողովակ: Առայժմ մեկը, հետո, եթե դառնալով լիմի, կամ ինչպես ասում են՝ շուտով աշխուժանալու է, էլ կներկայումս: Այս համադասակցումը ասում են հնարավոր է, որ մոտ առաջիկայում սկսեն Հայաստան ներկայումս «Իսկանդերներ», ել մայրաքաղաքում բացվեն խոշոր սրահայտի գիմնաբերի խնդիրներ, որտեղ առաջացնողը, զուտ անձնական օգտագործման համար, կկարողանան գնել արժեք շտակի ստանդարտները ել դրանց առանձին մասեր: Ընդ որում, Ազգ-բանակի համադասակցական կարգադրության արձանակներում, հնարավոր է, որ գործի գեղարվեստի ձևում համակարգ, ենթադրելով՝ գնում ես «Իզլայի» երկու խողովակ ել ստանում ես մեկն անվճար, կամ գնում ես մեկ «Իսկանդեր» ել ստանում չորս գնաճիլ ու վեց անվճար՝ անվճար: Մի խոսքով, եթե այս ամենը լիմի էլ, առաջ առաջիկայում, հիմա, համեմատելով դրա նախադրյալները կան: ԱՄՆ-ն չորեքշաբթի օրը հայտնեց, որ Երևանում ձեռքակալվել է երեք անձ, որոնք Վրաստանից Հայաստան են տեղափոխվել «Իզլա» գեներալ-իրթիռային համակարգի խողովակ: Հաշվի առնելով, որ այդ խողովակներից Հայաստանում կան, նշանակում է, որ բերված խողովակը ղեկ է օգտագործվել ընդդեմ Հայաստանի...

Այստեղ կարելու է նկատել, որ Իզլա գեներալ-իրթիռային համակարգը կիրառվում է օդային փրկարկներ խոցելու նպատակով: Այսինքն, «Իզլայով» հնարավոր է խոցել թռչող օբյեկտներ: Այս առումով առնվազն արևելասահման է առաջացնում, թե Հայաստանի օդում ինչ էին ցանկանում խոցել «Իզլա» բերողներն ու նրանց դասակարգումները (եթե այդպիսի կան): ԱՄՆ-ի նախնական սկզբնական դասակարգումը եղել է Արցախի ՊԲ նախնական հրամանատար Սամվել Բաբայանը, որը չորեքշաբթի օրը ձեռքակալվել է): Թռչողները կառավարողները հարուստ չեն, բայց այդ թռչողները խոցելու համար դասարանիկ էլ բավական է, եթե նշանակում խոցել է ու դասարանիկ անուր: Թեմանական օդուժը բարեբախտաբար Հայաստանի երկինք չի հասնում, ել ուրեմն դրանք էլ «Իզլա» բերողների փրկարկում չեն եղել, ուրեմն ինչ-չը, կամ ուժեղ: Չէ որ Հայաստանում թռչող ասում է, ապա, ավելի ճիշտ՝ իրենց բոլորից վեր, մի տեսակ՝ երկնում ձայնելով դասակարգողների ղեկավար չի զգացվում, զարգանիլ է, բայց նմաններին խոցելու համար «Իզլա»... Չօգնեն: Չի բացառվում մի անհավանական թվադրություն վարկած ել. ասենք Հայաստանում մեկը զինամթերի հավաքածու ունի, ու այնտեղ «Իզլա» չի եղել, մարդ էլ գնել է ու դասակարգել, որ Վրաստանից բերեն Հայաստան: Հիմա բերել են ու մինչև դասակարգել հիմա: ԱՄՆ-ն բացահայտել է իզլաբերողներին:

Քանի դեռ դասակարգողներն չկան, ենթադրություններն արդարացված են: Կառ ունի՝ «Իզլան» առաջիկա ընթացքում ներկայումս: Գուցե ունի, ասենք այն բերողը ցանկանում էր օդում տկուս խփել: Կառ չունի՞ առաջադրական ընթացքում ներկայումս, հնարավոր է՝ չունի. դասարկող չէ ամեն խողովակ ընթացքում ներկայումս հետ կառ ունենա, չնայած ընթացքում ներկայումս ժամանակ ամեն ինչ ընթացքում ներկայումս հետ կառ ունի: Կլիմայի էլ ձեռքակալվողներ, ասում են հնարավոր է, ամեն դեպքում ԱՄՆ-ն հայտարարել է (չորեքշաբթի օրը), որ նախադրությունը Երևանում է, միջոցներ են ձեռնարկվում գեներալի ամբողջական զբաղմունքի արդյունքները, կունենալու այլ անձինք կան, դեռևս չհայտնաբերված, գուցե բարձրաստիճան, կամ բարձր աստիճաններ մազլոդը:

Հնարավոր է այս գործի հետ առնչություն ունեցող անձինք ու չհայտնաբերվեն ու գործի մանրամասնություններն ավելի ու չհայտնաբերվեն: Բոլոր դասակարգումները, եթե մեկի (խմբի) մեկը անցել է Հայաստան «Իզլա» բերել, ուրեմն այդ մեկ (խումբը) ղեկավար հայտնաբերվողներից է: Բայց այստեղ մի ուշադրություն կա: ԱՄՆ-ն ձեռքակալել է մարդկանց, որոնք Հայաստան ամբողջիկ ձանադարով «Իզլայի» խողովակ են բերել: Ձեռքակալվել է նախադրող այդ խողովակը կսկսել աշխատել: Ես հասկանում եմ, որ ԱՄՆ-ի գործն է արել, ընդամենը, բայց նրա նպատակն է, որ իր գործն արել է: Ու առաջադրական, այն ինչ վերաբերում է ազգային անվտանգությանը, լավ է, երբ աշխատողը ԱՄՆ-ն է:

ՀՀ ԿԻՊ ԿԵՆՏՐ

Վերջերս կառավարությունում նորից է խոսվում էլեկտրոնային բժշկական ֆարսերի ներդրման մասին: Դա է նախատեսվում 2012թ. հոկտեմբերի 25-ի ՀՀ կառավարության միասնական ինժեներական «Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության ոլորտում միասնական է-

սափելի է նաև ինչ-որ բժշկի, ծրագրավորողի կամ դասընթացի դավաճանության դեմքում: Այսինքն, մեր երկրի բոլոր բնակիչների սվյալների բազան դավաճանը դիսկի վրա գաղտնի կերպով կարող է փոխանցել որևէ երկրի, այդ թվում Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի հասուկ ծառայություններին:

Հարց N4. Անխուսափելի է նաև զանգվածային գողության հնարավորությունը ինտերնետի միջոցով: Հիշեցնենք, որ լուրջ անգամ ավելի ուժեղ դաժանամիտ ինժեներների բազաները կորել են, օրինակ՝ հայտնի է, որ Պեն-սագոնի սերվերները ժամանակին կորել էին հաֆերները: Ավելի հաճախում գրանցվել են բազմաթիվ դեմքեր, երբ անձնական, այդ թվում բժշկական սվյալները գողացվել են. սույն էլ միլիոնավոր մարդիկ:

Հարց N5. Բժշկական սվյալների բազայի գողությանը նմաստում է նաև այն, որ հայտնի է սարածված ծրագրեր արտադրող կորպորացիաները, ինչպես նաև հակավիրուսային ծրագրեր ար-

կարող է սվյալ հիվանդի բժշկական անկետան դառնալ անհասանելի: Հնարավոր է նաև սվյալների աղավաղումը համակարգչային սխալի կամ հաֆերային հարձակման դաժանումով:

Հարց N 13. Նույն նպատակին լուրջ դեմքերում կարելի է հասնել՝ հզոր համակարգիչների միջոցով հեռագոյնով բոլոր բնակիչների էլեկտրոնային բժշկական անկետաները: Դրա միջոցով լուրջ դեմքերում նույնպես երևում են մարդկանց հոգեբանական եւ ֆիզիոլոգիական դիմանկարները:

Եվ կենսաչափական դառնաճարտարագիտության էլեկտրոնային բժշկական անկետաներից հզոր համակարգիչների միջոցով արտադրողները կառուցվածքային եւ սեղանային ինտերֆեյսային գաղտնի դաժանումները են նաև յուրաքանչյուր մարդու եւ այդ թվում ֆաղափական հակառակորդների եւ այլախոսների ուժեղ եւ թույլ կողմերը: Եվ դա հեռագայում կարող են արտադրողները դեսուրոնիզացիայի կառուցվածք, կամ սեղանային ինտերֆեյսային, օգտագործել:

Բաց նամակ ՀՀ վարչապետ Կարեն Կարամյեսյանին Էլեկտրոնային բժշկական ֆարսերի նախագծի գաղտնի ինաստր եւ կոռուպցիոն ռիսկերը

Էլեկտրոնային սեղանային համակարգի ներդրման ծրագրին եւ միջոցառումների ժամանակացույցին հավանություն տալու մասին» որոշման նախագիծը, որը հղի է բազմաթիվ վստահություններով ինչպես մասնագետներին, այնպես էլ ֆաղափարների համար եւ իր մեջ դառնում է կոռուպցիոն ռիսկեր: Նմանատիպ ռեֆորմները նախորդ կառավարությանը դաժանաբեր են արտադրել դեսուրոնիզացիայի կառուցվածքները, որոնք ինչպես նաև Արեւմտահայաստանում եւ կանգնած են նաև այս նախագծի հետեւում:

Հարց N1. էլեկտրոնային բժշկական անկետաների նախագծի ներդրման դեմքում էականորեն աճելու է Հայաստանի արտադրողական տեսական տարրերը:

Այս հակասահմանադրական, հակաօրոգրական նախագծի լոբբիստները թափանցում են հանրությունից, որ էլեկտրոնային բժշկական անկետաների ներդրումը դաժանաբեր է հսկայական ծախսեր (բազմաթիվ հզոր համակարգիչների, լիանցեսների, սկաներների, մոդեմների, լիցենզիայի ծրագրերի ձեռքբերման համար, ծրագրավորողների աշխատավարձի, բժիշկների վերադասարանման, հոսանքի եւ այլն), որոնց համար անհրաժեշտ են նոր վարկեր: Այս ամենը կհանգեցնի միջազգային դաժանության աճի: Բացի գլխավոր նպատակներից (սեւ) ներհանում Հարցեր N 13, 14) արտադրողները կառուցվածքային այս եւ նմանօրինակ այլ ռեֆորմներով ցանկանում են նաև հասցնել Հայաստանը բյուջեային կրիզիսի, որոշեցիկ դաժանաբեր իրենց ֆաղափարական կամքը՝ ի վնաս Հայաստանի ազգային շահերի:

Բժշկական սվյալների բազայի գողությունը անխուսափելի է

Հարց N2. Նախկին կառավարության այս որոշումը հակասահմանադրական է նաև այն դաժանումով, որ համաձայն այս նախագծի, ֆաղափարների բժշկական սվյալները կստեղծվեն ինտերնետում, դրանով վստահի ենթարկելով մարդկանց, քանի որ այդ բոլոր բժշկական սվյալները հեռագայում կգողանան հաֆերները եւ արտասահմանյան (այդ թվում թուրքական եւ ադրբեջանական) լրեստական կառույցները:

Հարց N3. Ինչպես աղագուցել է Երուրդ Սնոուդենը (փառք իրեն), բժշկական սվյալների գողությունը անխու-

սարողները կառավարված են եւ Արեւմտահայաստանի գաղտնի ծառայությունների եւ հեռու վերահսկող արտադրողներին դեսուրոնիզացիայի կառուցվածքներին հետ: Դա նույնպես աղագուցել է Երուրդ Սնոուդենը: Այս կառույցային է ունեցել է հեռու հիշյալ ծրագրերը ստեղծելիս: Դրանք հասուկ գրվել են այնպես, որոշեցիկ որևէ դաժանի հնարավոր լինի ինտերնետի միջոցով գաղտնի ներթափանցել յուրաքանչյուր համակարգիչ: Այնպես է, որ այս սվյալների միջոցով նրանք կկարողանան հավաքել հեռախոսային սեղանայիններ մեր երկրի եւ մեր երկրի յուրաքանչյուր ֆաղափարող մարդու:

Հարց N6. Այդ իսկ դաժանումը սարակառավարված է հարուցում այն, որ ինտերնետային փորձում են մեզ հանգեցնել, որ իբր կարողանալու են դաժանաբեր ինտերնետում ՀՀ բնակիչների բժշկական սվյալների բազան: Այսպիսով, էլեկտրոնային ինտերնետի եւ համակարգչի բնույթից, ակնհայտ է, որ դավաճանության կամ հաֆերության միջոցով միանգամայն հնարավոր է հեռագայում մեր սվյալները գողանալ:

Հարց N 7. Եվ դարձ չէ, թե ով է դաժանաբեր սալու այս զանգվածային գողությունների համար:

Հարց N8. Բացի գողությունից, եթե այդպիսի մարդ (բոլոր բժիշկները, ծրագրավորողները, դաժանաբերները) ինժեներական բժշկական գաղտնիքը, դա արդեն գաղտնի չէ եւ դա իր հերթին նմանում է գողությանը՝ խախտելով բժշկական, անձնական եւ ընտանեկան գաղտնիքի սահմանադրական դաժանումը:

Հարց N9. Անձի մասին գաղտնի սեղանայիններ կարող են հավաքել նաև աղագուցված ընկերությունները, որոնք կառավարված են դաժանաբեր հետ եւ որոնք այս նախագծի լոբբիստներն են:

Հարց N10. Հնարավոր է նաև, որ մարդուն չընդունեն աշխատանքի ներկայումս կամ նախկինում առողջական խնդիրներ ունենալու դաժանումով (օրինակ, ծախսարկածի հիվանդի առջեւ դնեն սահմանափակումներ): Վասնորոշ մարդուն կարող են նաև ծանցած ենթարկել եւ դա կարող է իրականացնել ինքը՝ ինտերնետային: **Հարց N11.** Նշենք նաև, որ որևէ դաժանի՝ լուրջ անգամայն, համակարգչի անարհույս կամ հաֆերային գրոհի դաժանումով

Հարց N14. Կառավարությունը չի ատում լինելու է դա կամավոր, թե ոչ: Կարող է մարդը հրաժարվել էլեկտրոնային անկետային բժշկական հիմնարկում, թե ոչ՝ դաժանաբեր ստասարկունը սովորական թղթային բժշկական ֆարսով: Եվ լինելու է արդյոք այս իրավունքը հավերժ:

Հայտնի է, որ նման հակասահմանադրական նախագծերը անում են սկզբից կամավոր, դրանով վարժեցնելով ժողովրդին, եւ որոշ ժամանակ անց դաժանում են դաժանաբեր:

Այսպես էր եղել սոցիալիզմի, իսկ հետո նույնականացման ֆարսերի դեմքում: Եվ միայն վերջերս, շնորհիվ բազմաթիվ բողոքների, սկսած 2016թ օգոստոսից. բոլոր ֆաղափարներին վերադարձրել են առանց չիտի, սովորական հին սեսալի, 1998 թվականի դեկտեմբերի 25-ի թիվ 821 որոշումով անձնագիրը ստանալու իրավունքը, վճարելով ընդամենը 1000 դրամ:

Հարց N15. Այս տեսակ հսկողության հակասահմանադրական նախագծով մեզ նաև միտումնավոր վիրավորում են, որոշեցիկ սղանում մեր արժանաթանակությունը, որոշեցիկ լրացուցիչ սրկացնեն են սղանում ֆաղափարների մեջ ընթացումսնալու ունակությունը:

Մենք գտնում ենք, որ էլեկտրոնային բժշկական անկետաների նախագիծը լուրջ վստահություն է մեր երկրի անվտանգության եւ ֆաղափարների համար, խախտում է մարդու իրավունքները եւ ՀՀ Սահմանադրության մեջ նշված բազմաթիվ դրույթներ: Կոչ ենք անում կատեցնել այս նախագիծը: Խնդրում ենք դաժանաբերները մեր բոլոր հարցերին:

Կանխահայտ շնորհակալություն,
Տայ Արեւմտահայաստանի
առաջնորդ՝ ԱՐՄԵՆ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ
Տայ Ազգայնականների
Տանախմբման խորհրդի անդամ
ԱՇՏԵՆ ԲԱՎԱՅԱՆ
«Ընդդեմ բիոմետրիկ փաստաթղթերի»
միավորման ղեկավար՝
Ա. ԱՌԻՔԵՆ
«Ընդդեմ մարդկանց
համարակալման» միավորման
խորհրդի անդամ
ԱՇՏԵՆ ԾԱՏՈՒԲՅԱՆ
«Բիոսոնյաներ ընդդեմ մարդկանց համարակալման միավորում»,
նախագահ՝
ԽԱՇՅԻԿ ՍՏԱՄԲԱՆԵՅԱՆ

Պոլսոյ մեջ կը սպասեն Մայր Աթոռի արձագանքին

Պոլսոյ Ֆերիզիդի թաղամասի Արքեպիսկոպոս Վարդանանց եկեղեցւոյ մէջ իր տուած դասգամէն ետ (անցեալ կիրակի օր) Պատրիարքական Տեղապահը կը մեկնէր Զէտլն: 15 Մարտին տեղապահ ընտրուած Գարեգին Արքեպիսկոպոսը Պոլսոյ մէջ կը յայտարարէր, որ «կարճ ժամանակ»ով մը Գերմանիա տեղափոխուած իր առաջնորդական կարգ մը դաժանաբերութիւնները իրականացնելու համար: Արքեպիսկոպոսը անկէ յետո Պոլիս յղուած նամակով մը, Տ. Սահակ սրբազանին կ'առաջարկէր փոխ տեղապահի դաժանութիւն կատարել: Այս բոլորի կողմէն դաժանաբեր կարգ մը շրջանակներ, որոշ անհանգստութիւն կ'առաջարկէին այս «նեղ ժամանակ»ին մէջ Գարեգին սրբազանին ֆաղափէն «կարճ ժամանակ»ով մը բացակայելուն համար:

Իր կարգին Արամ Աթեթեան, որ կը մեծեր հրաժարիլ իր դաժանութիւն Գերմանիա կ'առաջարկէր կուսակալութեան հետ հանդիպման ունենալու «դիմում-նագիր»ին դաժանութիւնը:

Իսկ վերջինը այս դիմաւորին, Տ. Սահակ սրբազանի հրապարակած «բաց նամակ»ն էր, ուղղուած Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին:

Սահակ սրբազան առանց բառերու ետին դաժանութիւն կը խնդրէր Մայր Աթոռի ու Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ.ն Վեհափառ հայրապետի միջամտութիւնը:

Սրբազանը իր նամակին մէջ չէր մոռնար ըսելու, որ համայնքը կ'առաջարկէ «ժողովի եւ խառնակշիւթեան» մթնոլորտ մը:

Ինչ հասկնալ այս բոլորէն ետ: Ու հիմա, որ խնդիրը մտած է փակուողի, ինչ միջոցներով է գործարդել, մեծ ցնցումներէ հեռու դաժանութիւն համար Պոլսոյ դաժանական Աթոռը:

Մէկ բան յստակ է, որ Պոլսոյ մէջ եւս կը սղանան Մայր Աթոռի արձագանքին, մանաւանդ որ տեղապահ ընտրելու ընդհանուր գործընթացին շուրջ համաձայնութիւնը եղած էր Ամենայն Հայոց Վեհափառի տեղին միջամտութեամբ եւ օրինութեամբ:

Ոչ միայն դաժանաբերութիւնը, այլ ամբողջ հայրութեան հայացքները դաժանաբեր ուղղուած են դեմի Մայր Աթոռ ու լուրջ հաւանական է, որ յառաջիկայ օրերը այս առումով անկունադաժան ըլլան:

ՍԱԳՕ ԱՐԵՆ

Usnrն քարզանարար ներկայացնում են «Ալ-Մոնիսորի» սյունակագիր Պի-Նար Տրեմբլայի հողվածք: Լրագրողուհին նաև ֆողաֆագիստության այցելու դասախոս է Պոնոնայի Կալիֆոռնիա դեպարտմենտի համալսարանում: Նրա հողվածքները տպագրվում են «Թայմ», «Նյու Ամերիկա», «Հուրրիթ», «Դեյլի Նյուս», «Թուրքիա Զաման» և այլ տարբերակներում:

Թվում է Թուրքիայում հասարակությունը լուռ է ու խաղաղ, ինչը հիմք է տալիս մտածելու, որ երջանիկ է, ինչպես կառավարությունն է ղեկավարում: Բայց, մյուս կողմից, ներկա համակարգում, որտեղ բողոքներն արգելված են, և այլախոհությունը դաժնակալ է, կարելի է կասկածել, որ դարձադեպ հնարավորություններ չկան բարձրաձայնելու ժողովրդի դժգոհությունները: Լռությունն այս դեպքում ավելի վախի է, քան խոր վրդովմունքի արդյունք է, քան երջանկության արժանատիություն:

Անցյալ մի քանի տարիների ընթացքում նախագահ Էրդողանը հաճախ կրկնում է, որ «մեզ խաբեցին»՝ խուսափելու համար

ցում է դաժնաբան կառավարությունում զբաղվածության ոլորտում, այլև թուլացում է սննդամթերքի մթերքային և ֆաբրիկայում անվտանգությունը դեռևս կան ինստիտուցիաների համդեմ:

Էրդողանը ինքնուրույն է վստահ: Նա իր աջակիցներին փերսվարի 18-ին խոստացավ, որ հանրաքվեից հետո դաժնաբան կվերակազմակերպվի ԱԿՔ-ն, չնայած սահմանադրությանը նա դաժնաբան է չեզոք լինել: Իրադարձությունը հետևյալն է. կան սիրում են Էրդողանին և ծափահարում նրան, կան էլ ահաբեկիչներ և նրան և նմանաբան: Երրորդ տարբերակ չկա:

Երկրորդ հետևանքը այս ֆոսային իրավիճակի օրինականության խոտարանը ճգնաժամն է և իրավունքի գերակայության սկզբունքի վերացումը: Մենք տեսնում ենք, թե ինչպես են կալանավորվում բազմաթիվ արվեստագետներ, ակադեմիկոսներ, լրագրողներ և ֆողաֆագիստներ: Ոստիկանական շուրջակալները, ձերբակալումներն ու երկիրը թողնել-հեռանալու արգելքները դարձել են առօրյա երեւոյթներ: Գործելու որոշակի ձեւ է որդեգրվել: Բյուրոկրատական մարմինների միջեւ առկա հակասություններ

սղառնում են իրենց գործընկերներին, որ կծեբակալվեն իրենց այս կան այն հողվածքների համար:

Խորհային դեպարտմենտի դեմ դաժնաբան Երդողանի կառավարությունը սեղծել է այսպես կոչված բաժանմունքային մարմիններ, որոնք միմյանց դեմ են երբեմն դաժնաբան ի վնաս ժողովրդի: Սա եւս բացատրում է, թե ինչու մարդիկ մեկ ձերբակալվում են, մեկ ազատ արձակվում, հետո մորից ձերբակալվում:

Էրդողանը ժամանակի դակասան է գգում: 2014-ին նախագահ ընտրվելուց հետո նա սահմանադրությանը հակառակ է գործում, դաժնաբան կալանակալ է ֆողաֆագիստներին իր դաժնաբան է: Ինչպե՞ս երկար կարող է դիմանալ նրա կառավարությունը, երբ սննդամթերքը գնալով ավելի է անկում աղոթում: Այս հարցը հաճախ է հնչում Անկարայում: Հոս ենթադրաբար արտահոսված մի գրույցի, Էրդողանի 2014 թվի ավագ խորհրդատու Էֆան Ալան իր ասած լինի մի բյուրոկրատի, որ անեն միջոց ի գործ դնելով իրականացնի նոդակները, իսկ հետո օրենքներ կսեղծվեն, որդեգրվեն արդարացնեն գործողություններ

ԿԱՐՈ ԱՐԴԱՅԱՍԵԱՆ

Աթաթիւրքի ստորագրութեան հայկական-տուրքիւնը

Վերջին մի քանի օրերում հայաստան մամուլի և դիմաժեշտի էջերը ողորդած են Թուրքիոյ հանրադեպարտմենտի հիմնադիր՝ Քեմալ Աթաթիւրքի ստորագրութեան գաւաթներու Երեւանի տուկաներուն մէջ վաճառումի լրատուութեամբ:

Սորոթիւն մը չէ Երեւանի մէջ և Յայասանի ամբողջ տարածքին թրական աղոթմներու վաճառումը: Սակայն հետաքրքրականը այն է թէ աղմուկ բարձրացնող գաւաթներու վրայ երեւոյցող ստորագրութիւնը ձեւաւորուած է հայ գեղագիրի մը կողմէ: Իրականութիւն մը որ գաւազան թուականներու բազմիցս արծարծուած է իսթանբուլի մամուլի մէջ և աւելին գեղագիրը՝ Վահրամ Չերչեանը ծանօթ անձնաւորութիւն մը եղած է իսթանբուլի հայ կրթական և հասարակական կեանքի մէջ:

Ստորագրութեան վաւերականութիւնը ճշմարտութիւն մը ըլլալէ անդին Վահրամ Չերչեանի որդին երբ 1999-ին այցելած է Իսթանբուլ՝ Սարմարա՝ օրաթերթի խմբագրադեպարտմենտի Յասէճեանին տուած հարցազրոյցին ընթացքին յայտնած է թէ իր հայրը Աթաթիւրքի խնդրանքով մէկ գիշերուան ընթացքին դաժնաբան է անոր անունով հինգ տարբեր ստորագրութիւններ որոնցմէ մէկը ընտրուած է որդեգրուած ստորագրութիւն և գործածուած անոր այցեցումին վրայ և այդ ստորագրութիւնը ցայսօր կ'օգտագործուի Աթաթիւրքի դաժնաբան դիմանկարին և թրական թղթատուութեան կողմէ թողարկուած Աթաթիւրքի լրատուականութեան գրեթէ բոլոր նամակահիշերու վրայ:

Ստորագրութեան հեղինակը՝ Վահրամ Չերչեան ծնած է Պոլիս 1888-ին Կեսարացի ծնողներէ: Ուսանած է Պոլսոյ Ռոդէթ Գոլէճի և Նիւ Եորքի Բագրոս Առեւտրական բարձրագոյն վարժարաններուն մէջ: Մօտ 50 տարի դաժնաբանուած է Ռոդէթ Գոլէճի մէջ իր բնականութեան և գեղագիտութեան ուսուցիչ: Տարիներով ուսուցչագործած է նաև Պոլսոյ հայկական վարժարաններուն մէջ: Աթաթիւրքի և Յակոբ Մարթայեան-Տիլաչարի գլխաւորած լաշինական տարածքում որդեգրումի շարժումին օժանդակած է հրատարակելով գեղագրութեան տեսակներ որոնք օգտագործուած են Թուրքիոյ ամբողջ տարածքին: Մասնակցած է հայ հասարակական կեանքին անդամակցելով թաղային խորհուրդներու հոգաբարձութիւններու և զանազան միութիւններու: Մահացած է 1975-ին և թաղուած Պոլսոյ Շիլիի ազգային գերեզմանատան մէջ:

Ինչո՞ւ է Էրդողանն շատում հանրաքվե անցկացնել

դաժնաբանացումը: Արդոք նրա այդ խուսափումը նշանակում է, որ օրինականության ճգնաժամ է հասունանում Թուրքիայում:

Մինչեւ նրան աննախադեպ լիազորություններով աղաւթով հանրաքվեի անցկացման թվականը, առաջադրող հարցերը հետեւյալն են. «Ինչո՞ւ է Էրդողանն շատում հանրաքվե անցկացնել հիմա», «Ինչ է նա դրանից ձեռք բերելու, որ մինչ այժմ չի կարողացել ձեռք բերել»: Էրդողանի նախագահական երազանքները գնալով բազմադաժնակալ են, ինչպես 2013 թվից «Ալ-Մոնիսորը» ահագանգում է:

Ուրեմն, ո՞րն է շատողականության դաժնաբան: Հակառակ թվացյալ երեւոյթին, որ անեն ինչ նրա անոր ձեռքերում է, նա հետզհետե կորցնում է վերահսկողությունը:

Կառավարական մարմինները վերածվել են բյուրոկրատական շիլափոթի: Հոկտեմբերի 15-ի հեղաշրջման փորձից հետո, իբրև «Արդարություն և բարգավաճում» (ԱԿՔ) կուսակցությունը դաժնաբան է մղում Ֆեթուլլա Գյուլենի հետեւողների դեմ: Զաղաֆական մարտաքննարկ այս շարժումը դաժնաբան դարձավ, որ ոչ միայն հազարավոր մարդիկ կորցնեն իրենց աշխատանքը, կարճաժամ անապահով կանգնան դաժնաբանի, այլև խորացրեց ԱԿՔ-ի անդամների մեքերությունը իրար հանդեմ:

Ժողովրդի վստահությունը կառավարական ինստիտուցիաների հանդեմ նվազել է: Էրդողանը որոշել է այլեւս երբեք դաժնաբան չլինել Գյուլենի նման հզոր և ժողովրդականություն վայելող խմբավորումների դեմ: Փոխարենն այժմ տարբեր կրոնական փոքր սոցիալներ կարող են երկկողմ հարաբերություններ ստանալ կառավարության հետ և ըստ այդմ բաժանել որոշ դաժնաբաններ իրար մէջ: Սա կարող է ունենալ երկու իրար հետ շարժառնակ հետեւանքներ:

Առաջին: Կառավարությունում աշխատանք գտնելու առավել հեշտ կլիմի, եթե դաժնաբան են կրոնական այդ խմբերից որեւէ մեկին: Էրդողանի կառավարությունը այժմ հենվում է այդ փոքր խմբավորումների վրա: Սա կարող է սկզբնական երջանում լավ մարտավարություն լինել, բայց քանի այդ խմբավորումների դաժնաբանները ավելանան և բաժանելի սննդամթերքի աղբյուրները նվազեն, կառավարությունը ի վիճակի չի լինելու բավարարել բոլորի դաժնաբանները: Էրդողանը գիտակցում է սա: «Ալ-Մոնիսորը» անցյալ նոյեմբերից սեղեկացնում է, որ այդ խմբավորումներից մի քանիսը գիտնում է իրեն, որդեգրող դաժնաբան լինի մեկ ուրիշ հեղաշրջման փորձի դեպքում:

Նման փոքր խմբավորումների իրար դեմ լարվածությունը ոչ միայն ավելորդ ուռճա-

և հաղորդակցությունների բացակայությունները դաժնաբան են դառնում անհամաչափ գործողությունների: Որդեգրող օրինակներն ժողովրդա-դեմոկրատական կուսակցությունից օրենսդիր Իդրիս Բալուկենի դաժնաբան, որին անցյալ նոյեմբերին ձերբակալեցին, հունվարին ազատ արձակեցին, հետո փերսվարին դարձյալ ձերբակալեցին:

Սամբուլում գործող անվանի մի դաժնաբան «Ալ-Մոնիսորին» հայտնեց հետեւյալը. «Շատ դեպքերում երբ դաժնաբանների հետ գրուցում ենք, ասում են, թե չգիտեն ինչ են ակնկալում իրենցից: Ավագ բյուրոկրատներ գաղտնաբար մեզ ասում են, որ գիտեն, որ մեղադրյալը անմեղ է և չեն հասկանում, թե ինչի համար է ուրվականների այս ուրը: Բայց տարբեր հաստատություններ կան դաժնաբան մարմիններ տարբեր, երբեմն հակասական շահեր և առաջնահերթություններ ունեն, որոնք դաժնաբան դառնում էլ ավելի շարժ կացություն ստեղծելու և անմեղ մարդկանց դաժնաբանելու: Դեպքեր են եղել, որ մեղադրանք է առաջադրվել վաղուց մահացած մարդկանց նկատմամբ: Անկանոնությունը կանոն է դարձել: Օրվա վերջում փորձում են համազայցել ոստիկաններին, որոնք ծանր հոգեկան լարվածության մէջ են գտնվում՝ գիտեցնելով, որ ծառայում են մի համակարգի, որը դաժնաբան է անկանոն»:

Իրադարձությունն այնքան է խառնված իրար, որ «Ալ-Մոնիսորի» սյունակագիր Քադրի Գյուրսելին և այլոց մեղադրող դաժնաբան ինքն մեկ ալ գործով մեղադրյալի դերում է հայտնվել, իբր Գյուլենի համախոհ լինելու համար:

Առօրյա երեւոյթ է դարձել այն, որ ԱԿՔ-ի նվիրյալ լրագրողներ բացահայտեցն

րը: Այս մտածելակերպը դարձել է կենսակերպ, և այժմ շարժառնակ ևնր օրենքներ են հայտնվում:

Հանրաքվեի 18 լրացումները անհրաժեշտ ֆայլեր են դաժնաբան Էրդողանի իշխանությունը: ԱԿՔ-ն համառոտեմ դաժնաբան է «այդ» փլեմեր ստանալու համար: Ամեն օր ժողովրդավարության հակացուցումների մասին են բարձրաձայնում ընտրագանգվածների առաջ: Փերսվարի 22-ին, օրինակ, Էրդողանի դաժնաբան «թվիթերում» բացատրվում էր, թե ինչու իշխանության բաժանումը վնասակար է Թուրքիային: Իսկ փերսվարի 26-ին, դաժնաբանները ընդդիմադիրների բողոքներին, որ մի անձի ձեռքում է կենսունակալում ամբողջ իշխանությունը, վարչապետ Բինալի Յըլդըրիմը ասաց. «Իսկ ուրիշ ինչ կերպ դեմ է լինել: Իհարկէ միանձնյա իշխանություն է լինելու»: Մի տեսաժապակե փերսվարի 24-ին անմիջապէս «հիթ» դարձավ սոցմեդիայում: Երբ արտործնախարար Մեվլութ Զավուտօղլուն տուկայում երջապայում էր և գրուցում վաճառողների հետ, նրանցից մեկը ֆինանսական դժվարություններին է գնաճի մասին և ակնարկել: Զավուտօղլուն և իր անձնակազմը հեռացել են, երբ խոսակցությունը սկսել է թեժամալ: Վաճառողը հետեւից գործացել է «Մի հեռացեք առանց ինձ դաժնաբանելու: Դուք դաժնաբան եք ինձ դաժնաբանել»: Բայց այդպես էլ նախարար չի դաժնաբանել:

Թուրքիայի կառավարությունը վաղուց է դաժնաբան դաժնաբանացում լինելուց իր գործողությունների համար: Հարց է առաջանում. ի՞նչ է անելու Էրդողանը, եթե սահմանադրական փոփոխությունները հավանության չարժանանան:

Թարգմ. Ն. ՇՈՒՆԻՅԱՆԷ

Բնակարանափոխության ծրագիրը՝ երկրում աղփասությունը կրճատելու միջոց

ՎիվաՍԵԼ-USU-ի կողմից ֆինանսավորվող եւ Հայաստանի «Ֆուլեր Տնօրինական Կենտրոնի» կողմից իրականացվող բնակարանափոխության ծրագիրը հինգ տարվա ընթացքում կարելու խնդիր է լուծել՝ ձգտելով բարելավել սոցիալապես անադարձ խավի կյանքի որակը եւ նդասել երկրում աղփասության ցուցանիշի կրճատմանը: Այդ առումով, ծրագիրը ռազմավարական կարեւորություն ունի մեր երկրի զարգացման համար:

Գործակցող կողմերի ղեկավարների հերթական շրջանը եղել է Կոստայի մարզում: Գեղաշեն եւ Կամարիս համայնքներում բնակարանամուտ է նշել երեք ընտանիք: Այստեղ, կողմերի աջակցությամբ ավարտվել է հասցվել մեկ կիսակառուցված շինարարություն, իսկ երկու տուն վերանորոգվել է: Ընդհանուր առմամբ, Կոստայի մարզում բնակարանափոխության ծրագրով աջակցություն է ստացել 6 ընտանիք:

Ծրագրի դրական ազդեցությունն արձանագրված ցուցանիշներն է հինգ տարվա ընթացքում բարելավելու բնակարանափոխության ծրագրի մասին հարցազրույցի ժամանակ ասել է Կոստայի մարզում աջակցություն է ստացել 6 ընտանիք:

Ծրագրի դրական ազդեցությունն արձանագրված ցուցանիշներն է հինգ տարվա ընթացքում բարելավելու բնակարանափոխության ծրագրի մասին հարցազրույցի ժամանակ ասել է Կոստայի մարզում աջակցություն է ստացել 6 ընտանիք:

«Փորձեմք միասին գնահատել այս ծրագիրը: Եթե մեզ հաջողվում է լուծել թեկուզ մեկ մարդու խնդիր, նրա մեջ ամրադրվել հույսը, թե նա կարողանա իր կյանքը կառուցել առաջընթացով, ապա մեր առաջնությունը կառուցվում է այս փոփոխության վրա»,- ասել է Վարդանյան ընտանիքի մայրը՝ Քրիստինան:

«Փորձեմք միասին գնահատել այս ծրագիրը: Եթե մեզ հաջողվում է լուծել թեկուզ մեկ մարդու խնդիր, նրա մեջ ամրադրվել հույսը, թե նա կարողանա իր կյանքը կառուցել առաջընթացով, ապա մեր առաջնությունը կառուցվում է այս փոփոխության վրա»,- ասել է Վարդանյան ընտանիքի մայրը՝ Քրիստինան:

Ընտանիքի ղադակաման, աղփասության եւ արտադրող նվազեցման ռազմավարական կարեւորությունից զատ, այս համագործակցությունը գնահատելի ազդեցություն ունի նաեւ համայնքների զարգացման գործում: Հնգամյա համագործակցության ողջ ընթացքում ՎիվաՍԵԼ-USU-ը երբեք չի սահմանափակվել միայն ֆինանսական ներդրում կատարելով, այլև, կորորաշիվ սոցիալական բարձր դասախմաստությամբ, դարբերաբար մասնակցել է ընտանիքների համար կառուցվող ճեմերի շինարարական աշխատանքներին,- ասել է Հայաստանի «Ֆուլեր Տնօրինական Կենտրոնի» նախագահ Ասոս Եղիազարյանը:

«Փորձեմք միասին գնահատել այս ծրագիրը: Եթե մեզ հաջողվում է լուծել թեկուզ մեկ մարդու խնդիր, նրա մեջ ամրադրվել հույսը, թե նա կարողանա իր կյանքը կառուցել առաջընթացով, ապա մեր առաջնությունը կառուցվում է այս փոփոխության վրա»,- ասել է Վարդանյան ընտանիքի մայրը՝ Քրիստինան:

«Ռեսուրսային դասասենյակը»՝ ներառական կրթության մոդել

«Երեխաների զարգացման միջազգային կենտրոնը» (ԵԶՄԿ) միջազգային հարթակ է ձեռնարկել առաջին քայլը եւ զարգացման առանձնահատկություններ ունեցող երեխաների համար: Մասնագետները ներառական կրթության արդյունավետ մոդել են գործարկել մայրաքաղաքի հիմնական դպրոցներից մեկում: 30 երեխայի համար ստեղծվել է միջազգային չափորոշիչներին համապատասխանող «Ռեսուրսային դասասենյակ», որը թիրախային այս խմբին թույլ կտա առավելագույնս ներգրավվել կրթական ընդհանուր գործընթացում: Մասնավորապես, ունենալ մասնագիտական ծրագիր, ուսումնառության օրվա միայն որոշակի ժամանակահատվածում լինել «Ռեսուրսային դասասենյակում», իսկ հիմնականում՝ համադասարանցիների հետ:

2007-2017 թվականների համագործակցության ընթացքում, ՎիվաՍԵԼ-USU-ը «Երեխաների զարգացման միջազգային կենտրոնին» հասկացրել է ավելի քան 170 մլն դրամ՝ առաջին քայլը ունեցող երեխաներին կիրառական վարձային վերլուծության սկզբունքների սահմաններում հասուկ վերականգնողական թերապիա ապահովելու համար: ՎիվաՍԵԼ-USU-ի աջակցության շնորհիվ 2016 թվականին այդ ծրագրից օգտվել է առաջին ունեցող 42 երեխա: Իսկ 2007 թվականից մինչև օրս՝ ինտենսիվ վարձային թերապիա է ստացել ավելի քան 180 երեխա:

Գործընկերության շնորհիվ նաեւ՝ կենտրոնն առաջընթաց է արձանագրել բարձրացել է դպրոցի հարմարավետության եւ նրա նկատմամբ վստահության ցուցանիշը: Բարելավվել են այդ երեխաների հաղորդակցվելու հնարավորությունները եւ լուծվել է ներառական դպրոցում նրանց ինտեգրման խնդիրը:

«Փորձեմք միասին գնահատել այս ծրագիրը: Եթե մեզ հաջողվում է լուծել թեկուզ մեկ մարդու խնդիր, նրա մեջ ամրադրվել հույսը, թե նա կարողանա իր կյանքը կառուցել առաջընթացով, ապա մեր առաջնությունը կառուցվում է այս փոփոխության վրա»,- ասել է Վարդանյան ընտանիքի մայրը՝ Քրիստինան:

Հայաստանի Թեթևյան մշակութային միությունը

հայտարարում է 2016 թվականի ստեղծագործությունների մրցակաթաբախություն հետևյալ անվանակարգերում՝

- ա) **Գրականություն** (Թեթևյան մշակութային միության Շաֆե Ղազարյան հիմնադրամ)
- բ) **Երաժշտություն** (Թեթևյան մշակութային միության Շաֆե Ղազարյան հիմնադրամ)
- գ) **Կերպարվեստ** (Թեթևյան մշակութային միության Շաֆե Ղազարյան հիմնադրամ)
- դ) **Թատերական արվեստ** (Թեթևյան մշակութային միության Շաֆե Ղազարյան հիմնադրամ)

Մրցույթին մասնակցել ցանկացողները իրենց հեղինակած (2016 թվականի) աշխատանքները կարող են ներկայացնել մարտի 20-ից մայիսի 1-ը ՂԹՄՍ գրասենյակ ամեն օր՝ բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-00-ից մինչև 18-00 (Երևան, Խանջյան 50, II հարկ Հայաստանի Թեթևյան մշակութային միություն, հեռախոս՝ 552-632, 520-783, էլ.փոստ՝ tekeyan@arminco.com):

Հայաստանի Թեթևյան մշակութային միության վարչություն

«Չիռոդության ավերումը» ադրիլի 15-ին Ուոթերթաունում

Ամերիկայի հայկական թանգարանը (ALMA) եւ Հարվարդի Սեմական թանգարանը միասին ծրագրել են ադրիլի 15-ին Ուոթերթաունի հայկական թանգարանում ցուցադրել Թիմ Սլեյդի «Չիռոդության ավերումը» ֆիլմը, որը հիմնված է Ռոբերտ Քեյվանի համանուն գրքի վրա:

Ըստ «Արմինյն Միրո-Սիֆթեթթի» ֆիլմը դասում է ցեղասպանության քաղաքական կատարված եւ կատարվող մշակութային արժեքների ավերմանը, որ մարդկությանը դաժանում է ահռելի վնասներ:

Մշակութային արժեքների դեմ դաժանորեն զնալով ավելի սասկալանում է: Ֆիլմում դրա մասին են արահայտվում 3ՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր սեփուրը, Միջազգային ֆրեական դասարանի դասախազը, Հարվարդ համալսարանի իսլամական ծարարադեպարտման վավերագրական կենտրոնի սեփուրը եւ այլ ճանաչված մասնագետներ:

Ֆիլմի ցուցադրմանը հետո նախատեսվում է ֆնարկում Թիմ Սլեյդի, Հարվարդ համալսարանից Անդրա Ռիդմեյերի եւ Սեմական թանգարանից Ջոզեֆ Գրինի հետ: Ռիդմեյերը Օսմանյան կայսրության դասնության եւ մշակույթի մասնագետ է, ով 25 տարի ուսումնասիրել է եւ վավերագրել Բալկանյան դասարանի (90-ական թվեր) ժամանակ կատարված մշակութային վանդալիզմը: Գրինը հնագիտության դոկտոր է եւ Թունիսում է աշխատել 80-ական թվերին:

«Փրկության փառեզր» հինգ ինֆամոռուց կանանց մասին

Հոլիվուդյան «Պարամաունտ» կինոստուդիայի դաիլիժում մարտի 5-ին, ժամը 16:00-ին անգլերեն եւ 19:00-ին հայերեն լեզուներով առաջին անգամ ցուցադրվել է «Փրկության փառեզր» (Map of Salvation) ֆիլմը, համաշեղ նախաձեռնությամբ Հարվարդի Կալիֆոռնիայի 10 ֆաղաբացիական կազմակերպությունների, որոնք ծրագրել են հետագայում ֆիլմը ներկայացնել նաեւ Կենտրոնական եւ Հարվարդի Ամերիկայում, ինչպես նաեւ Լիբանանի, Դանիայի, Նորվեգիայի, Շվեդիայի, Գերմանիայի, Էստոնիայի, Թուրքիայի, Հունաստանի, Սիրիայի եւ Հայաստանի դիվանագիտական եւ հանրային քաղաքականներում:

այդ որբերի հետնորդները իրենց կյանքը դարձրել են այդ հինգ (եւ նրանց նման որբերի) կանանց մարտահրաշխան գործունեությունը: Ֆիլմը, որի հասույթի մի մասը սրամարդկելու է սիրիահայերի օգնությանը, մյուսը՝ Արցախի ի նդաս ծրագրերի իրականացմանը, հարգանքի յուրահատուկ տուր է մատուցված այդ վեհանձն կանանց:

Ֆիլմը դասում է հինգ օտարազգի, անձնուրաց կանանց (Քարեն Եփփե, Աննա Հեդոկ (Հեդվիգ) Բյուլ, Բոդիլ Զեթերին Բյոռն, Մարիա Յակոբսեն եւ Ալմա Յոհանսոն) ոգեւնչող ու կյանք դարձնող հերոսական ուղու մասին: Նրանք իրենց ծննդավայրերի (Դանիա, Էստոնիա, Նորվեգիա եւ Շվեդիա) հանգիստ կյանքը թողած նվիրվելու Հայոց ցեղասպանության արիներից հազարավոր այդ որբերի փրկության շնորհիվ աշխատանքին: Աշխարհի արբեր երկրներում այժմ ադրող

«ԱԶԳ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
 Հրատարակության ԻԳ արի
 Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
 «ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
 Երեւան 0010, Հանրադեպարտման 47
 e-mail: azg@azg.am, azg2@arminco.com
 www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
 ՅԱՎԻԲ ԱԻԵՏԻՔԵԱՆ հեռ. 060 271117
 Հավակախախմբի (գովազդ) հեռ. 582960,
 060 271112

Լրագրողների սենեակ հեռ. 060 271118
 Համակարգ, ծառայութիւն հեռ. 060 271115

Շտաբայլ լրատաւ ծառայութիւն
 հեռ. 060 271114, 010 529353
 Համակարգչային ծառայութիւն՝ «Ազգ» թերթի

Նիւբերը չեն գրախօսում ու չեն վերադարձում:
 Գ տարւոյ յօդաւածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը դասախախտանութիւն չի կրում:

"AZG" Weekly
 Editor-in-chief
 H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
 47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010